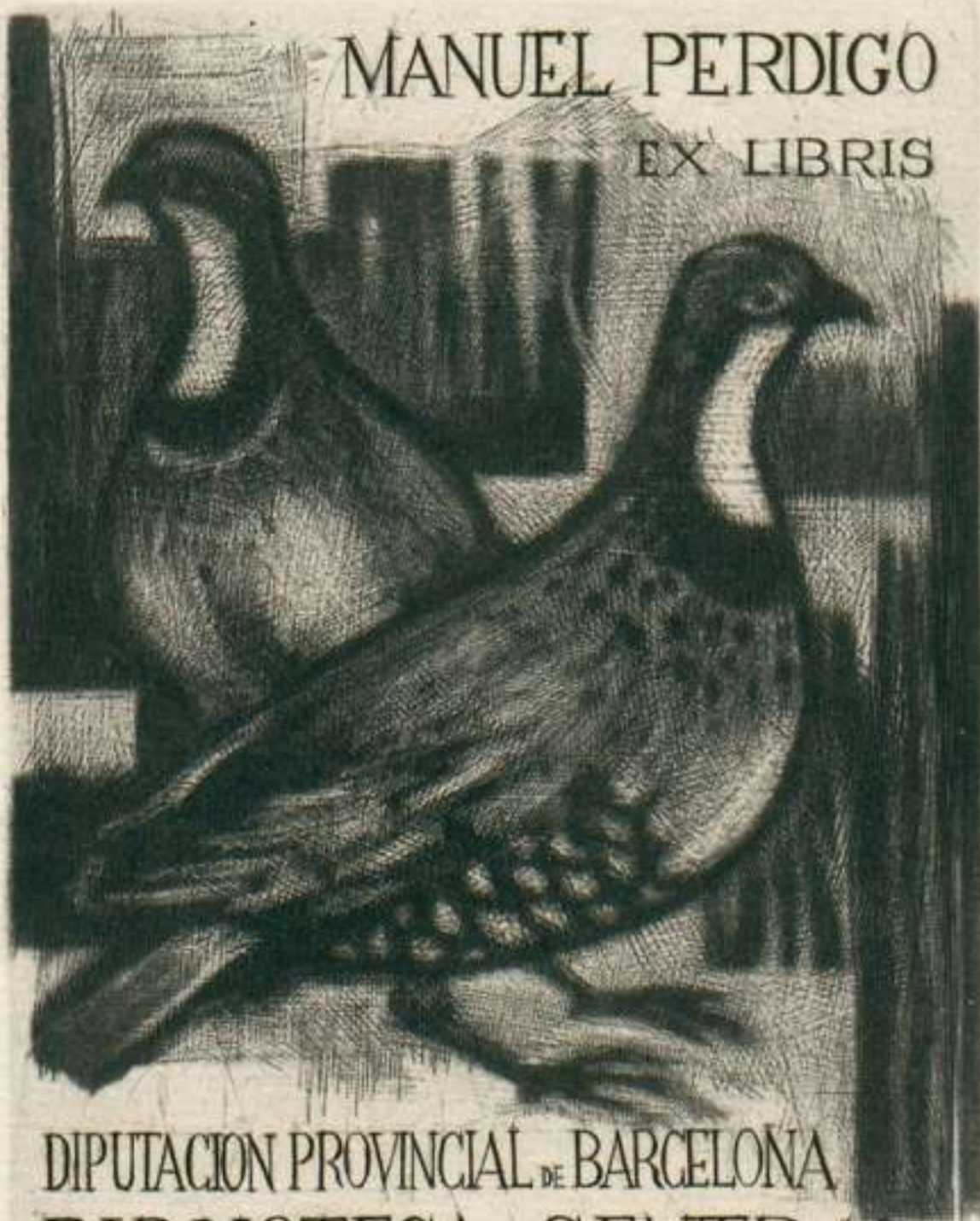


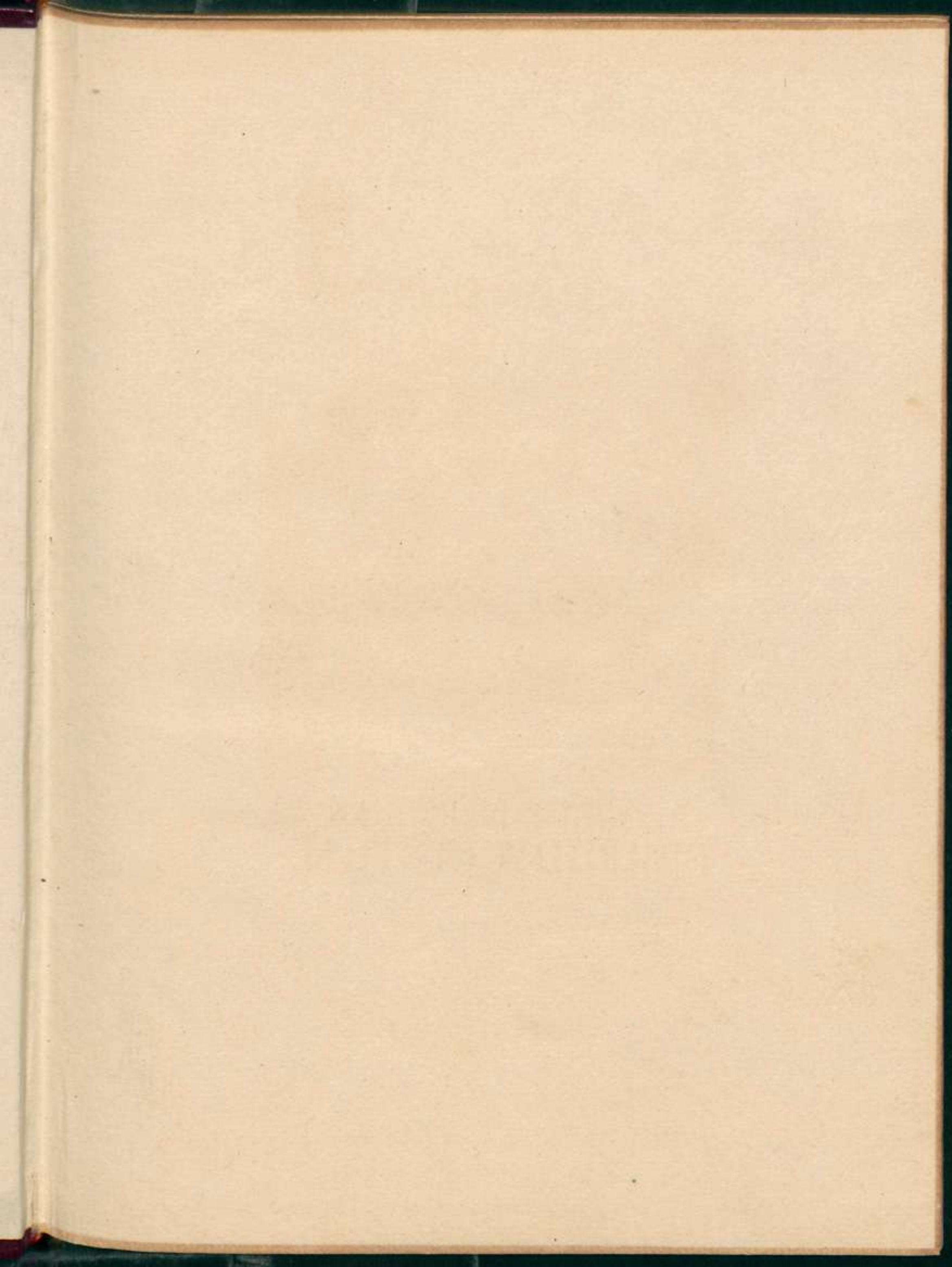
MANUEL PERDIGO

EX LIBRIS

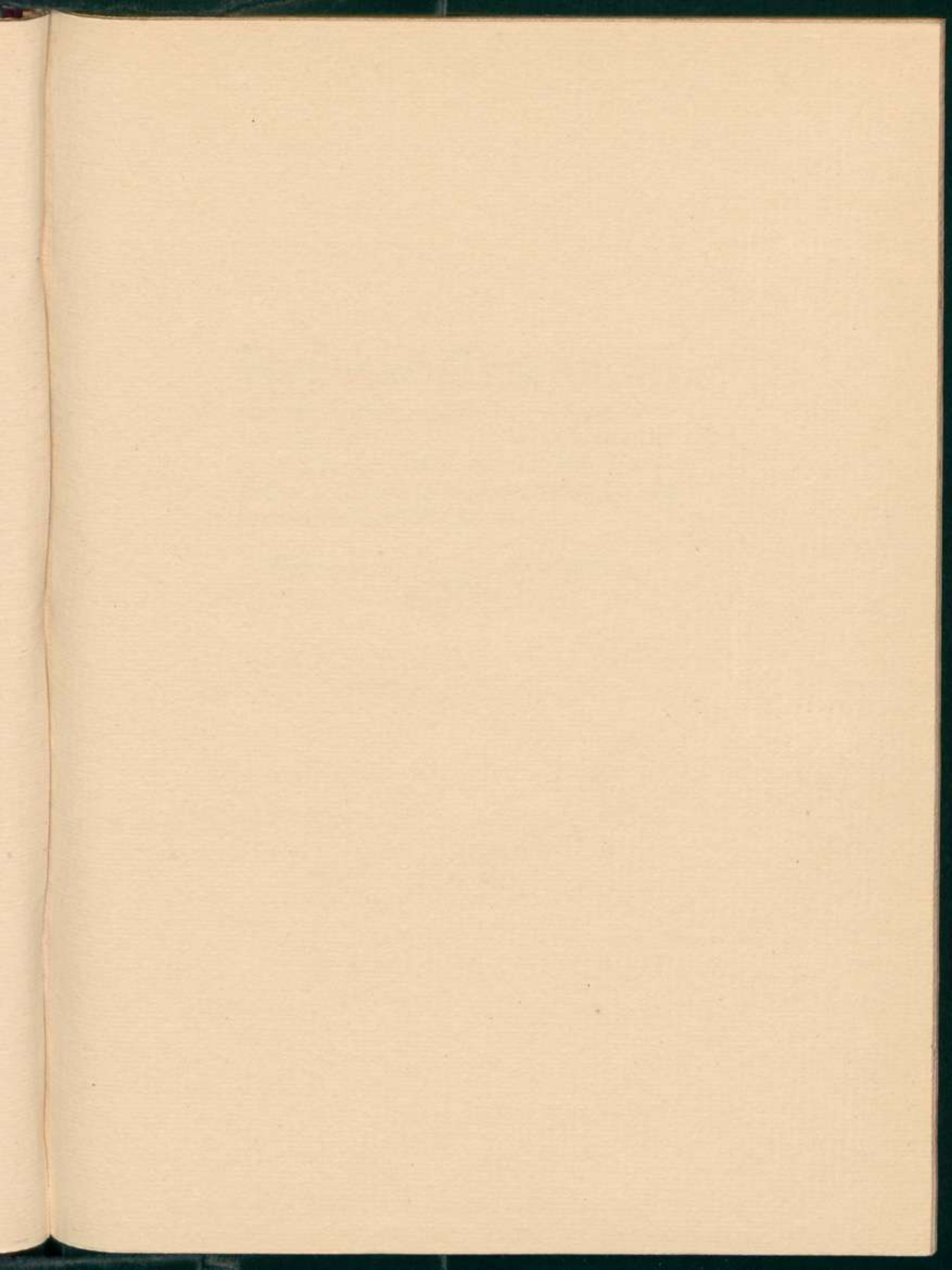


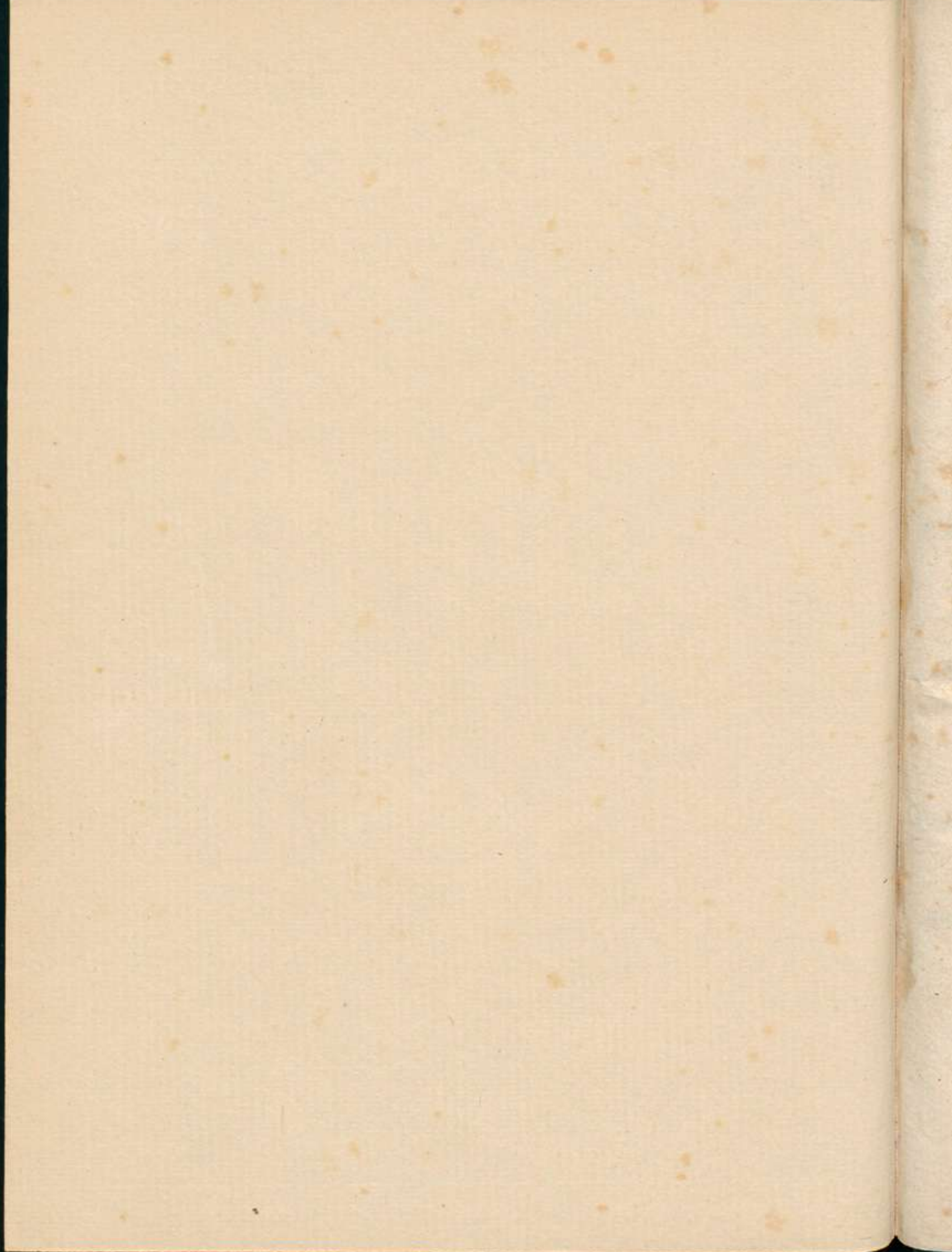
DIPUTACION PROVINCIAL DE BARCELONA  
BIBLIOTECA CENTRAL

*M. J. Colom*









735

# Resolutorium dubiorum

circa celebrationem missarum occurrentium: per venerabilem patrem dominum Johannem de lapide doctorem Theologum parisiensem: ordinis Cartusienensis: ex sacrorum canonum probatorumque doctorum sententijs diligenter collectum.

Summa dubiorum in hoc opere resolutorum  
CLXVI.

*Invenibile*  
1494



1726

# Methodus Theologica

Methodus Theologica  
Methodus Theologica  
Methodus Theologica  
Methodus Theologica  
Methodus Theologica

Methodus Theologica  
Methodus Theologica

La

Ar

Ar



# Summariū

## Subsequentis operis

in q̄ dubia circa missarū celebratōez occurrētia pra-  
ctat: distinctio: cū summaria in singulis partibz cō-  
tentorum expositione.

Totus sequens Tractatus in  
X. capitula partitur.

- |        |             |   |
|--------|-------------|---|
|        | <b>I</b>    | Premittit intentōez collectoris cū materia tractāda: tra-<br>ctandorūq; numero: distinctōne et ordine.  |
|        | <b>II</b>   | Ministrum siue personā ad celebrādū<br>idoneam.   |
|        | <b>III</b>  | Locum celebrandi cōuenientē.  |
|        | <b>III</b>  | Tempus congruū quo celebrari debet  |
| Capitū | <b>V</b>    | Est de dubijs   |
|        | <b>VI</b>   | occurrenti/<br>bus circa  |
|        | <b>VII</b>  | Materialia exteriora que ad ornatū vel<br>p̄gruentiam celebratōis requirunt<br>Cerimonias p̄suetas et obfuādas ī mis-<br>sa: et circa eā tā ī agēdis q̄z in dicēdis |
|        | <b>VII</b>  | Materia ad p̄secrandum aptā: panem<br>scilicet ac vinum.  |
|        | <b>VIII</b> | Cōsecratōis isti⁹ sacramti d̄bitā formā.  |
|        | <b>IX</b>   | De intentōne ac rōne eoz que in missa dicuntur  |
|        | <b>X</b>    | De ratōe et significatōe eozū que in missa et circa eam agū-<br>tur: cum breui epilogo et p̄clusionē hui⁹ operis.   |

Capitulū primū II habet articulos

- |          |                 |  |
|----------|-----------------|--|
| Articul⁹ | <b>Primus</b>   | Premittit collectoris intentiōem: materiamq;<br>tractandam annotat.            |
|          | <b>Secundus</b> | Per resolutōem dubij exponit tractandorū<br>numerum: distinctiōne atq; ordinem |

Capitulū secundū V includit articulos.

Arti. I. Resoluit VI dubia circa ministrū celebraturū ratione ordinis et  
officij sui executōnis occurrentia.

- |          |  |
|----------|--|
| <b>I</b> | Quis sit minister ad celebrādū idoneus q̄tum ad p̄so-<br>ne conditionem. |
|----------|--|

# Operis

- II** De eo qui credit se in sacerdotē rite esse ordinatū. et tamē nō est sic ordinatus.
- III** De eo qui post missam inceptam habet conscientiam q̄ nō sit rite ordinatus.
- Dubiū III** De heretico: scismatico: degradato tē. an. s. tales possint p̄ficere hoc sacramentū et ordinate celebrare.
- V** De eo q̄ post missam inceptam recordat̄ v̄l p̄cipit se esse excommunicatū de q̄ p̄us nō habuit memoriā aut nesciuit.
- VI** De eo q̄ post missā inceptā habet remorsū de irregularitate.
- Arti. II.** Resoluit **VI** dubia que incidūt circa dispositōnem corporis ipsius ministri.
- I** De sacerdote muto vel priuato loquela.
- II** De eo qui habet aliquē alium corporis defectum.
- Dubiū III** De sacerdote leproso
- III** De patiente morbu caducum.
- V** De eo qui patitur fluxum sanguinis v̄l seminis
- VI** De polluto pollutōne nocturna.
- Arti. III** Resoluit **X** dubia emergētia circa habitudinē mentis ip̄i ministri celebraturi quantū ad intētiōem: v̄sum rōis: culpā et grām.
- I** An requirat̄ intentio ministri
- II** Quid celebraturus intendere debeat.
- III** Qualis debeat esse intentio. an sc̄z actualis requiratur.
- III** De sacerdote furioso: lunatico: v̄l alia ex causa v̄surationis priuato.
- V** De sacerdote demoniaco.
- Dubiū VI** De eo qui est in peccato mortali.
- VII** De certitudine requisita q̄ nō sit in peccato mortali.
- VIII** De eo q̄ se estimat esse in peccō mortali: licet nō sit.
- IX** De eo q̄ postq̄ missam incepit vel p̄paratus est recordatur peccati mortalis de quo non est cōfessus.
- X** De peccante peccatū luxurie: et statim post hoc penitēte ac p̄fitente.
- Ar. III** Resoluit **VII** dubia que oriunt̄ circa ieiuniū: sobrietatē et somnū ministri.
- I** De ieiunio ad ministrū celebraturū requisitō.
- II** De recordante post missam inceptā se ieiuniū soluisse.
- III** De eo q̄ trāsglutit reliq̄as post p̄mestionē i ore relictas.

# Summariū

- III** De eo qui gargarizando vel os lauando: paruz aque aut vini transglutiuuit.
- Dubiū V** De eo qui cibū vl' potū tarda hora sumptū nōdū digessit
- VI** De eo qui vomitū patit vel passus est.
- VII** De eo qui per totam noctem nō dormiuit.
- Arti. V** Resoluit V dubia circa celebratōnis abstinentiā eiusdēq; frequētiā occurrentia.
- I** De omnimoda celebratōis abstinentia.
- Dubiū II** De celebratōnis frequentia.
- III** De celebratione quotidiana.
- III** De eo qui ad celebrationē bene disposit<sup>9</sup> est: et tamē abstinēt ppter sacramenti reuerentiā.
- V** De celebratōne vno die pluries fienda.
- Arti. I.** Capitulū III duos continet articulos  
Resoluit V dubia circa locū celebrandi cōmunez: videlicet eccl'iaz incidentia.
- I** Quis sit locus cōmūis debet<sup>9</sup> et pueniēs ad celebrandum.
- Dubiū II** An licite possit quis extra ecclesiam celebrare.
- III** Quid agendū sū i aliq; regione nō inueniat eccl'ia cōsecrata
- III** An in mari aut fluminib; liceat celebrare.
- V** An in omni loco cōsecrato licite possit celebrari.
- Arti. II** Resoluit VI dubia que circa locum pprium scilicet altare occurrere possunt.
- I** An licite celebrari possit sup aliq; alio q̄ altari.
- II** De qualitate altaris.
- Dubiū III** De operimentis et ornatu altaris.
- III** An sup quolibet altari cōsecrato liceat celebrare
- V** De altaris portatilis et ad celebrandū apti quātitate
- VI** De omissione alicuius suprapositorū.
- Capitulū quartū duos articulos cōprehendit.
- Arti. I** Resoluit III dubia occurrentia circa tēpus celebrandi cōmunez: videlicet diem.
- I** An indifferenter in nocte et die liceat celebrare.
- Dubiū II** An ne in aliqua nocte quis licite possit celebrare.
- III** An liceat ante initū diei celebrare.
- III** De celebrante qui credit diem incepisse et tamen nondū incepit.

# Operis

Arti. II. Resoluit III dubia que se offerunt circa tempus celebrandi proprium: scilicet horam.

- I Qua hora diei celebrare liceat.  
Dubium II A quo tempore accipiendum sit principium diei.  
III De non observante tempus celebrandi debitum.

Capitulum V tres habet articulos.

Arti. I. Resoluit V dubia que circa vestes et indumenta sacerdotalia insurgunt

- I An celebratur specialibus debeat indui vestibus et indumentis  
Dubium II Que et quot sint huiusmodi indumenta.  
III De benedictione talium.  
III De celebrante absque vestibus et indumentis benedictis.  
V De mundicia talium vestium et indumentorum ceterorumque corporis requisitorum.

Arti. II. Resoluit III dubia que circa vasa ad celebrandum opportuna occurrunt.

- I An ad celebrandum specialia requirantur vasa.  
Dubium II Que et quot sint huiusmodi vasa.  
III De materia talium vasorum.  
III De consecratione et talium.

Arti. III. Resoluit VIII dubia circa circumstantias et alia exteriora occurrentia

- I De necessitate libri missalis.  
II De exigentia ignis sive luminis candelae.  
III De oportunitate ministrantis ipsi celebranti.  
Dubium III De conditione et qualitate ministrantis.  
V Quid si ministrans recedat de altari dimittendo celebrantes solum: et postea revertatur.  
VI Quid si postea non revertatur.  
VII Quid de sacerdote recluso vel heremita et solitario celebranturo.  
VIII Quid si quis omittat aliquid de supradictis requisitis.

Capitulum VI tres in se claudit articulos

Arti. I. Resoluit X dubia que oriuntur circa agenda et dicenda ante missam

- I An aliquid specialiter ante missam agendum sit.  
II De debita et sufficienti preparatione ad celebrandum.  
Dubium III Qualiter et in quibus celebraturus se debeat probare et examinare.  
III Quanta requiratur diligentia ad predictam examinationem.

# Summariū

- V De certitudine sufficientis diligentie.  
 VI In quo consistat sufficiens conscientie purgatio  
 VII Quid si celebratur? nō possit habere p̄fessorē.  
 Dubiū VIII De ornatu p̄sciētie celebraturi.  
 IX An requiratur p̄solutio horarū canonicarū ante celebratōz  
 X An p̄ter supradicta sint aliqua alia ante missam dicen-  
 da vel agenda.
- Arti. II Resoluit XIII dubia circa dicenda et agenda in missa modūq̄  
 dicendi atq̄ agendi incidentia.  
 I Que sint in missa dicenda et agenda: et quo modo.  
 II An aliqd̄ in missa dici debeat qd̄ in missali nō cōtinetur.  
 III An verba canonis secrete dici debeant.  
 IIII An cetera alta et intelligibili voce dici debeant  
 V An in memorijs debeat aliquoz fieri nominatio.  
 VI An ante celebratōem possit haberi memoria aliquozū no-  
 minatum.
- Dubiū VII An requiratur attentio celebrantis circa dicēda et agēda  
 VIII An deuotio in celebrante requiratur.  
 IX An celebrās debeat stare capite discooperto.  
 X De quo debeat fieri ablutio post sumptōem sanguis  
 XI An sacerdos a missa incepta possit desistere.  
 XII Quid si sacerdos missa incepta mouat: vel in infirmitatē  
 incidat.  
 XIII Quid si celebranti sanguis p̄ nares erūpere incipiat.  
 XIII De sacerdote omittēte aliqd̄ vel aliqua de superioribz.
- Art. III Resoluit III dubia que occurrunt circa dicenda agenda et ca-  
 uenda post missam.  
 I An aliqua specialiter sint dicenda post misse celebratōem.  
 Dubiū II An aliqua sint specialiter agenda post missam.  
 III Que sint post celebratōem cauenda.  
 IIII An statim post misse celebratōez liceat comedere vl' bibere
- Capitulū VII sex continet articulos  
 Arti. I. Resoluit VI dubia circa panē consecrādū occurrence.  
 I Quis et qualis debeat esse panis consecrādus.  
 Dubiū II Quid si sacerdos percipiat panem nō esse triticeum vl' in-  
 debite consecrādū.

# Operis

- Dubia III Quid si panis appositus p̄cipiat esse corruptus.  
III Quid si panis nō fuerit appositus v' ablatuſ r̄c.  
V Quid si panis sit disposit' ad corruptōnem.  
VI An in aliq̄ casu sacerdos possit dicere missaz r̄ n̄ p̄secrare

Arti. II. Resoluit VIII dubia que incidūt circa panē consecratum ante sumptionem.

- I An sacerdos panē p̄secrās: teneatur sumere.  
II An in tali casu teneat' semper totū sumere  
III Quid agendū de particulis ab hostia cōsecrata resolutis  
Dubia III Quid agendū si hostia vel pars eius ceciderit in calicem de manu celebrantis.  
V Quid si ceciderit hostia vel pars eius sup terrā aut lapidem vel aliud huiusmodi.  
VI Quid si sacerdos t̄gat hostiā cū naso: barba: mento: aut veste  
VII Quid si hostia consecrata aliquo casu fuerit amota de altari et amissa.

Ar. III. Resoluit VII dubia circa corpus christi post sumptōz occurrētia

- I Quid si in sumptōne sanguinis remaneat pars hostie in fundo calicis.  
II Quid si post sumptōem sanguis reperiantur particule de hostia resolute.  
III Quid si post sumptōem sanguinis reperiat' sup altari hostia aliqua integra.  
Dubia III Quid agendū si celebrans statim post sumptōnem corporis christi patiat vomitum.  
V Quid si quis post sumptōnem statim emittat p̄ secessum.  
VI Quid si hostia consecrata et reseruata inueniatur putrefacta aut corrupta.  
VII Quid si hostia consecrata comesta fuerit a mure vel alio animali bruto.

Ar. III. Resoluit. XIII. dubia que se ingerunt circa vinum priusq̄ consecratur.

- I Quod et quale debeat esse vinū consecrandū.

# Summarium

- II** Quid si loco vini ali<sup>9</sup> liq<sup>z</sup> fuerit posit<sup>9</sup> i calicem.  
**III** Quid si impositū fuerit vinū corruptū.  
**III** Quid si ex negligentia nihil in calicē positū fuerit.  
**V** Quid si vinū calici impositū sit dispositum ad corruptōez  
**VI** An in musto possit confici hoc sacramentū.  
**VII** An vne integre pmisceri possint vino psecrando.  
**VIII** An cōfici possit hoc sacramentū in nectare vl' vino p̄dito.  
**IX** An possit p̄fici in vino puro sine pmixtione aque.  
**X** Que et qualis debeat esse aqua vino pmiscenda.  
**Dubiū XI** De quantitate aque pmiscende.  
**XII** An sufficiat q̄ aqua vino pmisceat in dolio  
**XIII** An liceat celebrati nō consecrare vinū: facta pri<sup>9</sup> consecra  
tione panis.  
**XIII** Quid si vinū dū p̄secrari debz dephendatur p̄gelatū.  
**Arti. V.** Resoluit **VIII** dubia circa vinū p̄secratū añ sumptōz incidētia  
**I** Quid si celebrās post consecrationē p̄cipiat aquam nō fu  
isse vino admixtam.  
**II** An celebrans teneat semp sumere vinū consecratū sine san  
guinē christi.  
**III** Quid si sacerdos aliq̄s nō possit sumere vinum et ita neq̄  
sanguinem.  
**III** Quid si cum sumi debet sanguis species vini sit p̄gelata.  
**Dubiū V** Quid si aranea: musca vl' aliud hmōi ceciderit i sanguinem.  
**VI** Quid si añ sumptōz celebrās p̄cipiat venenū eē imissum.  
**VII** Quid si sanguis i p̄te fuerit effusus: aut d calice stillauerit.  
**VIII** Quid si sanguis ex toto fuerit effusus.  
**Arti. VI** Resoluit **VI** dubia q̄ circa sanguinē p<sup>9</sup> ei<sup>9</sup> sumptōez occurrunt:  
**I** Quid si sacerdos post sumptōem sanguis p̄cipiat aliquaz  
guttam adherere calici.  
**II** Quid si huiusmodi guttā p̄cipiat adherere casule: manipu  
lo: vel alteri huiusmodi.  
**III** De ablutōe digitorū faciēda sup calicē p<sup>9</sup> sanguis sūptōez.  
**Dubiū III** De eo qui post sumptōnem corporis vl' sanguinis christi:  
vrgetur sputo vl' tussi vel icreatōne.  
**V** De patiente vomitū post sanguinis sumptōem vl' emitten  
te p̄ secessum.  
**VI** Quid si sacerdos post sumptōnem sanguinis dephendat

# Operis

venenum aut animal venenosum fuisse in calice.

Capitulū octauū II complectitur articulos

Arti. I. Resoluit XVI dubia circa formā consecratōis panis emergentia.

I Que sit sufficiens et debita forma consecratōis panis  
 II An hec coniunctio Enim sit de substantia forme.  
 III An sacerdos pferens solū verba consecratōis sup panem aptū consecret illum.

III An p illa verba in aliō idioma mutata fiat consecratio.

V An sacerdos addēdo aliq̄ alia v̄ba ad p̄dictā formā p̄secret

VI An diminūēs v̄l subtrahēs aliqd d̄ p̄dicta forma p̄secret.

VII An incōgrue pferens verba consecratōis: cōsecret.

VIII An faciens transpositōem verborū: consecret.

IX An faciens interuallū in platōne verborū: cōsecret.

Dubiū X Quid si celebrās non recolat se dixisse verba consecratōis: aut aliqua alia que dici debent.

XI An sacerdos p illā formā possit p̄secrare panē absentem.

XII An possit cōsecrare omnē panē p̄sentē: in quacunq̄ quantitate fuerit.

XIII An sacerdos verba consecratōis pferendo: cōsecret omnes panem super altari existentē.

XIII An pluribz hostijs appositis: et sacerdote intentōem suā in platōe verborū solū ad illam dirigente quā manu tenet: omnes consecrentur.

XV Quid si sacerdos intendat consecrare solū centū hostias et apposite sint plures vel pauciores.

XVI Quid si apposite sint multe hostie: et sacerdos intendat solum aliquas illaz cōsecrare.

Arti. II Resoluit III dubia q̄ incidūt circa formā consecratōis vini.

I Que sit sufficiens et debita forma consecratōis vini.

Dubiū II An omnia verba in illa forma posita sint de substantia forme

III De significatōe hui⁹ dictōis calix in forma p̄dicta.

Capitulū nonū VI in se tenet articulos

Arti. I. Premittit diuisionē totius misse in. V. ptes principales. In quaz

I	Preparatio
II	Oblatio
III	fit Consecratio
III	Sumptio
V	Grarū actio



# Summariū operis

Arti. **II**  
**III**  
**III**  
**V**  
**VI**

Subdiuidit  
 partem

Primā  
 Secundā  
 Tercia Et exponit interōem ac  
 Quarta rōem eoz q̄ i ipa dicūt.  
 Quinta

## Capitulū decimū habet articulos XII

I	Enumerat .X. generalia: q̄ i missa p̄serti so leni z circa eā agunt: quoz	I	Lotio
		II	Tburificatio.
		III	Altaris osculatio.
		III	Sacerdotis versio et salutatio
		V	est Bestus variatio
		VI	Iterata p̄ cruces signatio
		VII	Hostie fractio.
		VIII	Partis hostie in calicē missio
		IX	Osculi pacis datio
		X	Vini non cōsecrati sumptio

Arti. **II**  
**III**  
**III**  
**V**  
**VI**  
**VII**  
**VIII**  
**IX**  
**X**  
**XI**  
**XII**

Declarat rationē et significationē

Continet breuē epilogum cū p̄clusionē hui⁹ operis.

primi  
**II**  
**III**  
**III**  
**V**  
**V**  
**VII**  
**VIII**  
**IX**  
**X**

Finis summarij

Summarium

I. De...  
 II. De...  
 III. De...  
 IV. De...  
 V. De...  
 VI. De...  
 VII. De...  
 VIII. De...  
 IX. De...  
 X. De...  
 XI. De...  
 XII. De...  
 XIII. De...  
 XIV. De...  
 XV. De...  
 XVI. De...  
 XVII. De...  
 XVIII. De...  
 XIX. De...  
 XX. De...  
 XXI. De...  
 XXII. De...  
 XXIII. De...  
 XXIV. De...  
 XXV. De...  
 XXVI. De...  
 XXVII. De...  
 XXVIII. De...  
 XXIX. De...  
 XXX. De...

De  
di.  
ficit.

# Capitulum I

## Incipit tractatus dū

bioꝝ ac difficultatū circa officiū misse ⁊ ea que ad debitaꝝ eiusdem celebratōnem exigūtur frequentius occurrentiꝝ iuxta sacroꝝ canonuꝝ ꝑstitutiōnes: ꝑbatoꝝqꝝ doctoꝝ fir- miores atqꝝ tutiores sententias: resolutorius.

Capitulū primū: De intentōne colle- ctoris: et materia tractāda: tractādoꝝqꝝ numero: distinctōne atqꝝ ordine: duos cō- tinens articulos.

Arti. I. Premittēs ꝑfationē: intētū tractandaqꝝ exponētē.

Prefatio

## Officiū quāto ma

ius ⁊ digni⁹ ē: tanto cū maiori cura sollici- tudine atqꝝ diligentia exercēdū est. Gra- ui⁹ enī q̄s delinq̄t: si exeꝓndo circa hoc ne- gligentia: defectū v'l erroꝝ aliquē admise- rit. Inter oīa autē officia hūane facultati

ꝑmissa: nō est aliq̄d mai⁹ digni⁹ aut difficilius: q̄ debita missaꝝ celebratio. In qua sacramētū ꝑciosissimi corpis et sanguis Jesu christi redēptoris nostri ꝑsecrat imolat⁹ et su- mit. Sacro canone attestāte. Nō modica inq̄t res ē: vnā missam facere. Et valde felix est qui vnā digne celebrare ꝑt. Restat igit⁹ vt nusqꝝ cū ḡuon periculo peccet: q̄ si in ex- ecutōe hui⁹ dignissimi officij negligentia v'l erroꝝ ꝑmittat. Eꝑropter vt sacerdotes simplices q̄ noticiā canonū non habent: neqꝝ sp̄ facile recursū ad superiores suos aut ad vi- ros doctos h̄re possunt: meli⁹ cauere valeāt ne circa maxi- mū istō mysteriū deficiāt v'l errēt. Et vbi aliq̄d hoꝝ ꝑtige- rit: debitis remedijs emēdare sciāt: valde vtile atqꝝ necessa- riū fore indicauim⁹: vt circa hec oportuna eis tradat⁹ instru- ctio. Qd̄ vt lucidi⁹ fiat: circa singula q̄ ad debitā misse ce- lebrationē exigunt⁹: dubia frequēti⁹ occurrētia mouebunt.

b

De cōse.  
di. i. c. suf-  
ficit.

# Capitulum

Et quorū resoluōibz: cōgrua ip̄is defectibz z erroribz reme-  
dia atqz cautele poterūt adhiberi.

Arti. II. Numerū: distinctōem z ordinē tractādoz: per dubij resolutionē  
p̄notans.

Dubiū I

Ad p̄noticiā tractādoz p̄mittitur hoc dubiū

Quot et que ad debitā ac ordinatā dignissimū sacramen-  
ti eucharistie z misse celebrationē requirantur.

I Minister siue sacerdos ad ce-  
lebrandū idoneus

II Locus celebrādi p̄ueniens

III Temp⁹ celebrādi p̄gruum

III Materialia ad ornatū v̄l cō-  
gruentiā celebratōis oport-  
tuna .vt vestes: vasa et ce-  
tera huiusmodi.

V Cerimonie in dicēdis z agē-  
dis consuete.

VI Materia ad cōsecrandum  
apta. scz panis et vinū.

VII Forma consecratōis v̄triusqz  
q̄ debita

VIII Noticia intentōis ac rōis  
eorz q̄ in missa dicunt̄

IX Intelligentia rōis et si-  
gnificatōis eoz que i mis-  
sa z circa eā aguntur.

Sol. Cui⁹ solutio est  
Q, sunt nouē gene-  
ralia: ad q̄ oīa necessa-  
ria reduci possunt.

Circa hec que dubia ac difficultates sepi⁹ obuiant sacer-  
dotibus missas celebraturis aut celebrantibz: per IX se-  
quentia capitula elucidabitur

Capitulū secundū: de dubijs occurrenti-  
bus circa ministz siue p̄sonā ad celebrāduz  
idoneā V includens articulos

Arti. I. Sex dubia resoluens circa ministz celebraturz ratōe ordinis z of-  
ficij sui executōnia occurrentia.

I Quis sit minister idone⁹ ad celebrandum et conficiendū  
siue consecrandū corpus z sanguinē christi.

**Sol.** Solus sacerdos rite ordinatus

**II** Utrū ille qui credit se rite esse ordinatū: et tamē nō est rite ordinatus: cōficiat hoc sacramentū

**Sol.** De hoc nō habet certitudo: pie tamē credi potest q̄ conficiat virtute ecclesie. et q̄ summ⁹ sacerdos suppleat defectū. et q̄ nō permittat piculū imminere ecclie et eā recipi.

**III** Quid agendū. si quis post inceptā missam habeat conscientia q̄ non sit sacerdos rite ordinatus.

**Sol.** Si hoc contingat ante consecratōnem: tunc dimittat missam imperfectam: aut conscientia deponat. Si post consecratōnem pcedat: et postea supiorē suū accedat. et casum ei exponat.

**Dubiū III** Utrum hereticus: scismaticus: degradatus: infamis: irregularis: excōmunicatus: interdictus vel suspensus possit conficere h̄ sacramentū: et ordinate celebrare

**Sol.** Quilibet istorum potest conficere: sed non debet. quia conficiendo peccat. Et ita nullus iporum potest ordinate celebrare.

**V** Quid agendum sit: si quis post missam inceptam recorderetur se esse excōmunicatū: de quo pri⁹ nō habuit memoriā

**Sol.** Si contingat hoc ante consecratōnem: tutius est vt missam deserat: nisi grane scandalum timeatur. Si vero post consecratōem: assumat propositum humiliter petendi absolutōnem: et satisfaciendi. et procedat in missae celebratione.

**VI** Quid agendū si quis post missam inceptam habeat remorsum de irregularitate.

**Sol.** Si fiat ante consecratōem: tuti⁹ est q̄ missam deserat. Si post cōsecratōem doleat et pponat atq; conat̄ facere qd̄ in te est: et pcedat.

**Arti. II.** Resoluens VI dubia que incidunt circa dispositōnem corporis ipsius ministri.

**I** Utrum sacerdos mutus vel loquela priuatus: possit consecrare seu conficere hoc sacramentū

**Sol.** Non. Oportet enim conficientē habere facultatez sermonis siue loquele. quam si amiserit post susceptū ordinem.

# Capitulum

ficere non potest: eo q̄ nō p̄t v̄ba cōsecrātōis et alia p̄fer  
rēda vel dicenda dicere.

**II** Utrū habēs aliquē aliū defectū i corpe possit missā celebrare

**Sol.** Si habet aliquē defectū q̄ reddit eū inhabilē aut impotē  
tē ad dicēdū vel faciēdū ea q̄ ad debitā celebratōem exigū  
tur: v̄tputa si careat visu v̄l digitis q̄bus tractari leuari v̄l  
frangi debz hostia. Vel si habz aliū defectū notabilē qui  
fm iudiciū plati sui ordinarij generet scandalū si celebret:  
nō p̄t celebrare: q̄uis possit alia que sunt sacerdotalis or  
dinis exercere.

**III** Utrū leprosus possit celebrare missam

**Sol.** Si nō sit factus impotēs per corrosionē membrorū potest  
celebrare in occulto. Forā alijs tamen leprosis potest etiā  
in publico celebrare.

**Dubium III** Utrū patiens morbū caducū: possit celebrare.

**Sol.** Si cadat frēq̄nter: v̄l emittat spumā aut vocē confusam: nō  
p̄t. Si nō raro cadat nec emittat spumā rē. p̄t: dūmo  
do habeat coadiutorē sacerdotē

**V** Utrū patienti fluxū sanguis v̄l semis liceat celebrare.

**Sol.** Licet: nisi aliū impedimētū obstet. Si quis talē fluxum  
sanguis patiat v̄t suscepta in stomachū statim p̄ secessum  
emittat: celebrare nō debet.

**VI** Utrū pollut⁹ pollutōe nocturna possit licite celebrare

**Sol.** Pollutio nocturna q̄uis fm se p̄siderata nō sit pctm̄ ex eo  
q̄ absq̄ vsu liberi arbitrij p̄tingit. tñ ratōe sue cause habet  
q̄nq̄ pctm̄ annexum: cui⁹ ē effect⁹ v̄l signū. Ideo primo  
p̄sideranda est pollutōis nocturne causa. Que triplex esse  
p̄t. Prima est extrinseca spūalis. s. demonū illusio. que q̄n  
q̄ puenit ex p̄cedenti negligētia p̄paratōis ad deuotōem  
p̄sertim cū q̄s ad dormiendū accedit. que p̄t esse peccatū  
v̄l mortale v̄l veniale. Q̄nq̄ nō puenit ex sola neq̄cia de  
monū volentiū impedire hoīem a sumptōe hui⁹ sacramēti

Secūda causa est intrinseca spūal. scz cogitatio p̄cedēs  
lasciua: que q̄nq̄ est ex concupiscētia z delectatōe: vbi si assit  
p̄sens erit pctm̄ mortale. Si autē desit: erit veniale. Q̄n  
q̄ autē p̄t esse sine omni pctō. v̄t cū aliquis causa lectōnis  
vel disputatōnis cogit de talibus cogitare. Et si h̄ fiat sine

cōcupiscentia z delectatōne: nō erit cogitatio immunda s; honesta: ex qua tamē pollutio sequi potest. Tercia causa est intrinseca z corporalis. videlicet supfluitas vel debilitas nature. aut supfluitas cibi vel potus: que quādoq; ē cū peccato vel mortali vel veniali. vt cū puenit ex supfluitate cibi vel potus. Quādoq; autē est sine peccato: vt cum puenit ex infirmitate nature. Si igit pollutio ex aliq; dicitur causaz cōtingat put est cum peccato mortali: nō licet polluto celebrare nisi post viginti quatuor horas. Si vero accidat ex aliqua illaz causarū fm q; est sine peccato vel solū cū veniali peccato: p̄t pollutus licite celebrare. Verū tamen si ppter reuerentiā abstineat laudand⁹ est: nisi necessitas vel vitatio scādali vrgeat. Uez quia nō semp de facili potest p̄cipi ex quali causa pueniat. Ideo i dubio tutius est abstinere nisi vrgens necessitas incūbat: vl' deuotō specialis instiger: aut als nulla indispositio debite reuerentie obuiās assit. Ita sentiendū videt de pollutōne nocturna siue in somno siue in vigilia finiat. Nisi quis post euigilatōem habeat cōsensu deliberato complacentiā in delectatione. et p̄cipue cum appetitu futuri operis. in q; casu tutius abstinetur.

**Ar. III.** Resoluens X dubia emergentia circa habitudinē mentis ip̄ius ministri celebraturi: quantū ad intentōem: vsum ratōis: culpā et gratiam.

**Dubiū I** Utrū ad conficiendū hoc sacramentū et celebrandū requiratur intentio ministri.

**Sol.** Cum ad p̄fectiōem cuiuslibet sacramenti requiratur intentio ministri. eo q; p̄fectio illa sit p̄ actū humanuz a voluntate p̄cedentē: que p̄ intentōem determinat et specificat: cōstat q; maxime ad cōficiendū z celebrandū hoc excellentissimū sacramentū exigatur intentio ministri. Unde et quedā glo. sup Matth. dicit. Quantū intendis tantū facis.

**II** Que debeat esse intentio sacerdotis: siue quid abeat intendere sacerdos cōsecrare volens.

**Sol.** In omnibus sacerdos debet intentōem suam cōformare intentōni ecclesie: hoc est q; intendat illud facere qd ecclesia intendit et facit: cuius ip̄e in huiusmodi est minister.

# Capitulum

dit autē ecclesia facere quod christus fecit. Christus vero transsubstantiauit panē in corpus suū et vinū in sanguinē per verba consecratōis. hoc etiā debet intēdere sacerdos.

**III** Qualis intentio circa platōnem verboꝝ cōsecratōis necessario requiratur. An scilicet semp actualis exigatur: vel aliqua alia sufficiat.

**Sol.** Intentio actualis nō necessario requirit. Intentio autem virtualis semp necessaria est. Dicit autē intentio virtualis cum quis prius habuit actualē intentōem consecrādī: et ex illa motus est ad consecrandū: posito q̄ actualiter non cogitet q̄n verba consecratōis pfert. virtualiter enī manet intentio prima et hec sufficit: nisi cōtraria intentio subsequatur. Verūtamen studiose curare debet sacerdos vt etiā actualem intentōem adhibeat. alioquin timendū est q̄ a peccato non excusetur.

**Dubiū III** Utrū sacerdos furiosus: lunaticus: vel alia ex causa vsu rationis priuatus: possit conficere hoc sacramentū et licite celebrare.

**Sol.** Quia ad cōsecratōem huius sacramenti requirit intentio ministri: vt circa resolutōem primi dubij huius articuli patet: exigitur etiā ad celebratōem deuotio: et sumptiua examinatio vt infra dicit. Ideo si quis ita vsu rationis quacūq; ex causa sit priuatus vt nunq̄ hec habere possit: neq; cōficere potest neq; celebrare. Si vero raro vsu rationis priuet et illo frequenter vtat: neq; obstat aliud impedimentū: cōficere q̄deꝝ potest eo ipso et celebrare: dūmō habeat coadiutorē sacerdotē.

**V** Utrum demoniacus possit celebrare.

**Sol.** Si fuerit ex toto liberatus potest celebrare: alis non potest. quod p̄ experiētiā p̄bari potest. Est autē tempus p̄batōis arbitrariū iuxta discretōem p̄lati: pensatis circūstātijs p̄sone vel dignitatis: vel alijs h̄mōi.

**VI** Utrum existens in peccato mortali possit cōficere hoc sacramentū: et licite celebrare.

**Sol.** Conficere potest: sed nō debet. quia cōsecrando peccat mortaliter. Unde et cum celebrat: duo peccata mortalia distincta cōmittit. Unum quia indigne consecrat. Aliud quia indigne sumit.



**VII** Utrum celebraturus teneatur esse certus q̄ non sit in peccato mortali.

**Sol.** Triplex inuenit̄ certitudo. Quedā supernaturalis: que per solā diuinā reuelatōnem habet. et talis hic nō requiritur. Alia est naturalis qua quis per sensum vel intellectū euidenter certus est de aliquo. et illa etiā hic nō est necessaria. Tercia est moralis siue civilis: que nec habet ex reuelatōne diuina: nec ex euidentia rei. sed ex pbabilibus coniecturis magis ad vnā partem q̄ ad alteram inclinantibz. et ad istam tenet̄ celebratur⁹ in pposito dubio. vt videlicz post diligentē et sufficientē cōscientie discussionē: de qua infra capitulo .vi. ar. i. tractabit̄: cert⁹ sit modo p̄dicto se nō esse in peccato mortali. et hec certitudo hic etiā sufficit.

**Dubiū VIII** Quid sentiendū de eo q̄ licet nō sit in peccato mortali. tamē fm cōscientiā scrupulosam estimat se esse.

**Sol.** Talis debet vl' cōscientiā scrupulosam deponere. vel a celebratōne abstinere.

**IX** Quid agendū **S**i sacerdos postq̄ vel missam incepit vl' ad incipiendū est pparatus: recordet̄ peccati mortal' de quo nō est confessus.

**Sol.** Debet penitere cū pposito confitendi et satisfaciēdi. z si habere possit cōfessorem statim cōfiteat̄. Nisi hoc absq̄ graui scādato fieri nō possit.

**X** Utrum perpetrās peccatū luxurie: et statim post hoc penitēs et confitens: possit licite eodem die celebrare.

**Sol.** Non licet. sed abstinere debet ad minus per vngintiquatuor horas. vt supra dictum est articulo secundo de polluto pollutione nocturna.

**Ar. III** Resoluens VII dubia: que occurrunt circa ieiuniū: sobrietatem et somnū ministri celebraturi.

**Dubiū I** Utrum sacerdos non ieiunus possit cōficere et celebrare.

**Sol.** Duplex est ieiunium. Unum est ieiunium ecclesie. quo scilicet quis vnā comestionem vnus diei non transgreditur. et hoc ieiunium non soluitur per sumptōnem medicine vel aliorum que non nutriunt: dummodo in parua quantitate sumantur. Tale ieiunium non sufficit celebranti.

# Capitulum

Aliud est ieiuniū nature: quod est priuatio cuiuscūq; suscepti in stomachū: vel viā ad stomachū p modū cibi v'l potus: siue nutriat siue non: v'l per se vel cū alijs. Suscepti dicimus: a principio diei a quo quis dicit ieiunus. hoc est a mediā nocte. Et tale ieiuniū requirit ad celebrantē. Un si quis nō sit hoc modo ieiunus: quous possit perficere et celebrare: tamē nō debet quia grauitē peccaret. Et ideo cū quis est plures missas eodē die celebratur: nō debet sumere ablutōis vinū: nisi in vltima missa. vt et inferi' circa resolutionem vltimi dubij arti. v. hui' capituli dicit

**II** Quid agendū si quis post missam inceptā recorder se ieiunium soluisse.

Dubium

**Sol.** Si recorder ante cōsecratōnem tutius est q; cesset: nisi graue scandalū timeat. Si post cōsecratōem pcedat et perficiat. nō obstante q; nō sit ieiunus. quia pceptū de pfectōe sacramenti mai' est q; pceptū q; a ieiunis sumat.

**III** Utrum transglutiēs reliquias que post comestionē i ore remanserunt: possit celebrare.

**Sol.** Si casualiter trāsglutiant nō impediunt celebratiōem. qz non trāsciunt p modum cibi vel potus sed saluē cui permiscēt. Si v'o studiose id fiat abstinendū est.

**III** Si quis gargarizando vel os mūdando par aque aut vini transglutiat.

**Sol.** Sicut in dubio pcedenti.

**V** Si quis tarda hora comederit vel biberit z nō dū digesserit: vtrū ei liceat celebrare.

**Sol.** Si ex hoc nō reddat multū indispositus ad debite celebrandū: licet. Si vero ex hoc multū perturbet z indisponatur tuti' ē vt abstineat. Unde dicit glo. circa cano. Nihil. vij. q. i. Si q; etiā ante mediu' noctis comederit: et adhuc sentiat eructatiōes quia cibus nō est digest': q; diu sentiet cibū abstinēbit a celebratione.

**VI** Utrū patiens vomitū v'l iam passus licite celebrare possit.

**Sol.** Si q; ex infirmitate sustineat illā passionē: abstinere debet quousq; sanetur.

**VII** Quid si p totā noctē nō dormierit.

**Sol.** Sicut in pcedenti dubio. Dicit enim glo. in c. si cōstiterit.

de accu. de violento qui i taberna proctavit z altera die  
nulla pmissa dormitōe celebravit: q̄ nō videt ieiun⁹ s; p̄n  
sus celebrasse ppter indigestionē. Et glo. circa cano. sacra/  
menta. de ase. di. i. Jeiunū inq̄ dico celebrata digestiōe

Arti. V. Resoluens V dubia circa celebratōis abstinentiā eiusdemq; frequē  
tiam occurrentia.

I Utrum liceat sacerdoti om̄ino a celebratiōe abstinere.

Sol. Si sacerdos p̄ sententiā ecclie sit ordinis executōne priua  
tus: v̄l ex debilitate aut egritudine factus sit impotens vel  
ineptus ad celebrandum: tunc non tenetur celebrare. Si  
vero nō sit priuatus potestate celebrādi aut als fact⁹ impo  
tens v̄l inept⁹: tūc nō licet ei om̄ino abstinere: q̄n saltem te  
neri videat̄ ad celebrandū in p̄cipuis festis. Et maxime i  
illis dieb; in q̄b; fideles cōmunicare cōsueuerūt.

II Utrū expediat sacerdoti vt frequenter celebret.

Sol. Si frequenter sit ad celebrandū dispositus: expedit vt frequen  
ter celebret. Gratissimū enī sacrificiū illud est dño: et ma  
gnas atq; inenarrabiles hoc sacramentum v̄tutes habz.  
Ideo putile est frequenter celebrare z sumere. vt fruct⁹ ei⁹  
sepius ac frequentius p̄cipiatur.

III Utrū liceat alicui quotidie celebrare.

Sol. Circa vsum hui⁹ sacramēti ex parte celebrātis et sumētis  
duo req̄runtur. Prīmū est desideriū coniunctōnis ad chri  
stum: quod fit per amorē. Secundū est reuerentia: que per  
tinet ad timorē. Prīmū istoz incitat ad quotidianaz hu  
ius sacramenti frequētatiōem. Secundū nō retrahit. Un  
de si quis exp̄imentaliter cognouerit ex quotidiana celebra  
tōne feruorē amoris augeri: z reuerentiā nō minui: talis q̄  
tidie celebret. Si quis autē senserit p̄ quotidianā frequen  
tatiōem reuerentiā minui z feruorē nō multū augeri. ille  
interdū abstineat: vt cū maiori reuerentia et deuotiōe po  
stea celebret.

III Utrū quis sic dispositus vt laudabiliter possit celebrare: z  
possit etiam laudabiliter ppter sacramenti reuerentiā ab  
stinere: melius ac laudabilius faciat a celebratiōe abstinē  
do q̄ celebrando.

Sol. In tali casu melius: salubri⁹ et laudabili⁹ est vt celebret q̄z

# Capitulum

Dubiū

q̄ abſtineat. Nā ex celebratōne multos fruct⁹ huius ſa-  
cramenti percipere poteſt. vt patz ex reſolutōe ſecundi dubij  
p̄cedentis: quibus abſtinendo priuat. Celebratio pre-  
terea ex charitate p̄cedit: abſtinentia vero ex timore. vt pa-  
tet ex reſolutōe terciū dubij. Charitas autē timori p̄fert.  
Nec validū eſt q̄ abſtinens ſe putat poſtea meli⁹ fore diſ-  
poſitum. quia fieri poteſt vt minus fiat diſpoſitus. In-  
certū eſt etiam ſi vnq̄z deinceps ſit celebratur⁹. Stat etia  
q̄ celebrādo aſſequatur aliquam gratiā ſpecialē: quā ab-  
ſtinendo non contingit nec vnq̄z fortassis recupabit

V

Sol.

Utrum liceat alicui plures miſſas vno die celebrare.  
In die natiuitatis dominice poteſt quis tres miſſas cele-  
brare. vt habet de cele. miſ. conſuluiſti. Addunt doctores  
quattuor caſus neceſſitatis in quibus poteſt quis duas ce-  
lebrare. Primus eſt cum in die feſto occurrit neceſſitas  
vt preter miſſam diei dicatur miſſa pro defunctis. Se-  
cundus caſus eſt cū neceſſitas infirmorū exigit vt viaticū  
p̄ eis conſecret. Tercius caſus eſt cum ſupueniunt pere-  
grini: aut occurrunt nuptie celebratōne exigentes. Quar-  
tus caſus eſt cum p̄pter defectū ſacerdotū vel paupertatē  
eccleſiarū vni ſacerdoti plures eccleſie cōmendant. Alias  
nō licet niſi vnicā in die miſſam celebrare. vt habet de con-  
ſe. di. i. ſufficit. Hoc autē cauendū eſt cum quis plures  
miſſas vult celebrare: ne ablutōz ſumat niſi in vltima. vt  
ſic ieiunus p̄maneat et celebret.

Capitulū terciū de dubijs circa locū celebra-  
di occurrentib⁹: duos cōtinet articulos.

Arti. I

Reſoluens quinqz dubia circa locū celebrandi cōmunē videlicet  
eccleſiam incidentia.

I Quis ſit locus cōmunis debitus et cōueniens ad celebra-  
dum miſſam

Sol. Regulariter ſola eccleſia conſecrata.

II Utrum ne quis poſſit licite quādoqz extra eccliaz celebrare

Sol. Poteſt de licentia epiſcopi vel ſupioris: dūmodo habeant  
neceſſaria ad celebratōnem requiſita.

III Quid ſi in regione aliqua nō inueniat eccleſia conſecrata;

### III

pp̄ter destructōnem ecclesiarū. v̄l si quis sit in itinere constitutus: et p̄sertim in nauigatōne vbi nō potest habere ecclesiam: v̄l constitutus i exercitu honesto: vel in alio p̄simili occurrente casu. Utrū ne q̄s possit alibi q̄ in ecclesia celebrare. etiam sine licentia ep̄scopi.

**Sol.** In talibz casibz potest: si habeant ibidē cetera necessario requisita. potest enim celebrare sub diuo v̄l tentorio.

**Dubiū III** Utrū in mari v̄l in fluminibz in quibz naues frequēter agitantur liceat alicui celebrare.

**Sol.** Nullo modo debz pp̄ter piculum effusionis sanguinis

**V** Utrū in omni loco p̄secrato liceat celebrari missam

**Sol.** Non. si enim loc⁹ sit interdictus sine a iure: vt si sit pollut⁹ sanguine v̄l semine: sine a iudice: videlicz p̄ sententiā interdicti latam cōtra locū: non licet ibi celebrari. Et faciēs cōtrariū in hoc casu incurrit irregularitatem.

**Arti. II.** Resoluens **VI** Dubia que circa locū pp̄riū. s. altare occurrere p̄nt

**I** Utrum in ecclia vel alibi possit quis licite celebrare sup̄ alio quo alio q̄ altari.

**Sol.** Non licet nisi super altari vel fixo siue stabili: vel portatili siue viatico: quod potest poni super mensam vel arcam v̄l aliud huiusmodi.

**II** Quale debeat esse altare sup̄ quo celebrare licet

**Sol.** Altare debet esse lapideū: consecratū: integrū: non enormiter fractum.

**III** Quibus altare debeat esse coopertum et ornatum.

**Sol.** Duabz pallis et corporali cōsecratis: de lino puro fact⁹: nullo colore tinctis sed totaliter albis mundis ⁊ nitidis.

**Dubiū IIII** Utrū sp̄ liceat sacerdoti sup̄ q̄libet altari p̄secrato celebrare

**Sol.** Non. nam postq̄ ep̄scopus super aliquo altare celebrauit non licet illo die alteri sacerdoti sup̄ illo celebrare: nisi de licentia ep̄scopi.

**V** Quantum debeat esse altare portatile vt sit aptū celebratōi super eo fiende.

**Sol.** Tantū esse debet vt possit recipere pedem calicis et hostiaz. et q̄ sacerdos manus super ipm cum hostia tenendo cōuenienter consecrare possit.

**VI** Quid si sacerdos aliq̄d p̄dictis requisitum omittat: vtz

# Capitulum

scilicet consecret celebrando.

**Sol.** Si obseruet alia ad consecratōnem necessaria: consecrat. s; tamen grauit̄ peccat scienter omittens.

Capitulū quartū de dubijs occurrentib; circa  
tēp<sup>o</sup> cōgruū q̄ celebrari d;: duos habēs articlos

**Arti. I.** Resoluens quattuor dubia occurrentia circa temp<sup>o</sup> celebrādi cōmune. videlicet diem.

**I** Utrū indifferēter i nocte et die liceat alicui missā celebrare

**Sol.** Nō licet regulariter nisi in die. hoc enī sacramentū ad tēp<sup>o</sup> gratie pertinet: qd̄ p̄ diem significatur. Unde ⁊ sal<sup>o</sup>

**Jo. ix** nato: dixit. Ne oportet operari donec dies est

**II** Utrū ne aliqñ liceat in nocte celebrare.

**Sol.** Solū in duabus noctib; licet. videlicet in nocte natiuitatis christi et in nocte dñice resurrectōis.

**III** Utrū ne liceat qñq; ante initiū diei celebrare.

**Sol.** In trib; casib; licet. Prim<sup>o</sup> si necessitas postulet: vt si contingat aliquem infirmari ad mortē et nō habeat hostia cōsecrata: potest sacerdos celebrare et p̄secrare. Scd̄s casus si episcop<sup>o</sup> sit in itineratōe: tūc p̄t ante diē celebrare vl' face re celebrari corā se. Terci<sup>o</sup> casus: si quis habeat dispensatōnem ab episcopo vel supiore vt possit celebrare an̄ diē al̄s non est tutum: nisi aliqua ratōnabilis et vrgens necessitas superuenerit.

**III** Quid si q̄s celebret credēs diē incepisse: ⁊ tñ nō dū incepit

**Sol.** Quia qd̄ par distat nihil distare videtur: talis excusat: p̄cipue si deuotio hoc exposcerit.

**Arti. II** Resoluēs III dubia q̄ se offerūt circa tps celebrādi ppriū. s. horā

**I** Qua hora diei liceat missam celebrare

**Sol.** Misse solēnes siue publice fm canōes trib; horis celebrari debent. videlicet hora tertia in dieb; festiuis: hora sexta i p̄festis dieb; et hora nona in dieb; ieiuniorū. In h̄ tñ obseruanda videt̄ deberi p̄suetudo regiōis vl' religiōis. Priuate ho misse celebrari possunt a p̄cipio diei vsq; ad horam nonā. hoc est vsq; ad meridiē.

**II** A quo tempore sumendū sit principiū diei

**Sol.** Principiū diei non est accipiendum ab ascensu solis super

nostrū orizontē: sed ab illa hora qua radij solares incipiūt  
illuminare nostrū hemisperiū: qđ dicitur principiū aurore: et incipit  
vna hora et quinta parte hore añ corpale solis ortū.

**III** Quid si quis celebrādo nō obseruet tpus debitum.  
**Sol.** Si obseruet alia ad cōsecratōez necessaria: cōsecrat. Sz ta  
men si ex cōtemptu vl' sciēter tēp<sup>9</sup> debitū nō obseruet mor  
taliter peccat faciēs p̄tra cōstitutionē et cōsuetudinē gene  
ralem ecclesie romane.

Capitulū quintū: de dubijs que incidunt  
circa materialia exteriora que ad ornatū vel  
dignitā celebratōis requirunt tres articulos  
comphendit.

**Arti. I.** Resoluēs V dubia q̄ circa vestes et idumēta sacerdotalia isurgūt

**I** Utrū sacerdos celebratur: specialibz debeat indui vestibz

**Sol.** Sic: dgruū est enī vt q̄bz sacerdos vsus fuit in sua ordina  
tōe: etiā vtať in celebratōe. Et qz in susceptōe ordīs specia  
libz vestibz induit<sup>9</sup> fuit. ideo et talibz vti debet i celebratōe

**II** Quot et que sunt huiusmodi vestes vel indumenta.

**Sol.** Simpliciu sacerdotū sex sunt idumēta. scz amict<sup>9</sup> siue hu  
merale: alba: cingulū: manipul<sup>9</sup>: stola: et casula.

**III** Utrū requirāt q̄ sint bñdicta siue consecrata.

**Sol.** Sic: debent enī esse sacrata z honesta: nec alijs vsibz q̄ ec  
clesiasticis et deo dignis officijs deputanda.

**Dubiū III** Utrū celebrans absqz vestibz et indumētis benedictis: effi  
ciatur irregularis.

**Sol.** Nō: nō quia inuenit hoc in iure positū: verūtū sciēter vel  
ex ignorātia crassa hoc faciēns: grauitē peccat.

**V** Utrū necessario requiratur q̄ tales vestes z indumenta ceter  
raqz correq̄sita sint munda et nitida.

**Sol.** Sic. Nā vt habet in .c. relinq̄ .de custodia eucharistie: cleri  
cis p̄cipit vt oratoria: vasa: palle: corpalia et vestimēta mū  
da et nitida cōseruent. Qđ autē p̄cipit: imperat. z qđ impe  
rat necesse est fieri. Si nō fiat: penā habz: vt habet. xiiij. q.  
i. qđ p̄cipit. Ue igit illis q̄ maiorē curā adhibēt vt lintheu  
amia: vel ph pudor est dicere femozalia sua sint mūda z ni  
tida: q̄ ea sup quibus locari et tractari debet sacratissimuz

# Capitulum

et mundissimum corpus Jesu christi.  
**Arti. II.** Resoluens III dubia que circa vasa ad celebrandū oportuna  
occurrunt

**Dubiū I** Utrū ad celebratōez missę requirant aliq̄ vasa specialia  
**Sol.** Sic: potiori ratōe q̄ vestes speciales: ppter corpus ⁊ san-  
guinē christi. vt decenter ⁊ reuerenter ibi possint locari.

**Dubiū II** Quot et que sint huiusmodi vasa.  
**Sol.** Duo que necessario requirunt. s. calix et patena.

**III** De qua materia debeant esse vasa ista.

**Sol.** Hęc vasa debent esse de auro vel argento nisi paupertas obsu-  
stat. In quo casu sufficit q̄ sint de stanno.

**III** Utrum requiratur q̄ sint cōsecrata.

**Sol.** Sic: fortiori rōne q̄ vestes ppter causas supius exp̄ssam.

**Arti. III** Resoluens VII dubia occurrentia circa circūstantias et alia exte-  
riora requisita.

**I** Utrum liceat alicui sine libro missali celebrare

**Sol.** Non licet alicui: etiā si omnia memoriter sciret. Sed debz  
habere librum in quo ad minus missa dicenda cū canōe  
contineat: ppter periculū erroris qui ex obliuioe vel distra-  
ctōne contingere potest.

**Dubiū II** Utrum liceat alicui sine igne siue lumine candelę celebrare.

**Sol.** Nō licet. In lege enim scriptū est. Ignis in altari meo sem-  
per ardebit. quod in celebratōne huius sacramenti maxi-  
me obseruandū est. vbi ille imolatur: tractat et sumitur q̄  
Lu. xij est candelę lucis eterne. et qui venit ignē mittere i terrā zc.

**III** Utrum sacerdos solus: nullo presente: licite possit celebra-  
re missam.

**Sol.** Nullo modo licet. sed ad min⁹ vnus debet esse presens qui  
sacerdoti celebranti ministret. et in persona ecclesie vel to-  
tius populi respondeat

**III** Cuius cōditōnis et qualitatis debeat esse ministrans.

**Sol.** Ministras debz esse mascul⁹ et cleric⁹. aut saltem sciēs mi-  
nistrare celebranti et respondere. Et si fuerint plures mini-  
strantes: debent etiā huiusmodi esse cōditōnis. vt notat  
in cano. hoc quoq̄. de cōse. di. ij. et in glo. ibidē. Unde pa-  
tet q̄ nulli femine: etiā si sanctimonialis fuerit: licituz est  
ad missam ministrare.



**V** Quid si ministras aliq̄ causa v̄l occasiōe recedat de altari de-  
mittēdo celebrantē solū: reuersurus tamē. Utrū celebrans  
debeat p̄cedere i missa: v̄l cessare donec ministras redeat.

**Sol.** Procedere debet quiscūq; aliqd̄ occurrat in quo indigeat minist-  
terio ministrantis

**VI** Quid si ministrans recedens non reuertatur.

**Dubiū Sol.** Sacerdos celebrans nēcitate op̄pulsus vicē ministrat̄i suppleat

**VII** Quid de sacerdote inclusō vel heremita ⁊ solitario. An scili-  
cet solus celebrare possit.

**Sol.** Si ei nō suffraget copia ministrat̄is: sol⁹ celebrare p̄r: al̄s  
secus. vt notat̄ in glo. circa solutiōnez quarti dubij p̄ceden-  
tis allegata.

**VIII** Quid si quis omittat aliquid p̄dictorū.

**Sol.** Quāuis p̄secret: sciēter tñ vel ex ignorātia crassa omittens:  
grauiter peccat. vt etiā circa sup̄iora dictū est

Capitulū sextū de dubijs q̄ occurrūt in certi-  
monijs p̄suetis ⁊ obseruādis in missa ⁊ circa eā:  
tā i agēdis q̄s i dicēdis: tres includēs articulos

**Arti. I.** Resoluēs X dubia q̄ oriunt̄ circa agēda ⁊ dicēda ante missam

**I** Utrū celebratur⁹ missa: aliqd̄ sp̄cialit̄ agere debeat an̄ missaz

**Dubiū Sol.** Sic. cū enī omne qd̄ agere intendim⁹ p̄ studiū p̄sideratiōis  
p̄uenire debeam⁹: vt sic ad id qd̄ agendū est p̄paremur. ma-  
xime recet vt fiat circa hoc dignissimū officiū: ne q̄s imp̄-  
parat⁹ accedens iudiciā sibi manducet et bibat Prereq̄-  
ritur itaq; debita ac sufficiēs p̄paratio sacerdotis: qua ita  
efficiat̄ dispositus et idoneus: vt digne ad celebrandum  
possit accedere. Unde ⁊ scriptū est. Ante oratiōem prepa-  
ra animā tuam

**II** In q̄ consistat debita ⁊ sufficiēs p̄paratio sacerdot̄i celebraturū

**Sol.** Preparatio illa consistit in debita ⁊ sufficiēti p̄sciētie mūdifia-  
catōe et adornatōe. que p̄requirunt debitā sūp̄ius p̄batio-  
nē. id est diligentē consciētie sue examinatiōem. s̄m q̄ apo-  
stolus Corinthios monet ita scribens. Probet autem les  
ipsum homo ⁊c.

**Dubiū**

i. c.

Et ita ex toto tria i genere req̄-  
runtur ad debitā ⁊ sufficientem ⁊  
dignam p̄paratiōem. scilicet

probatio  
purgatio  
adornatio

# Capitulum

**III** Qualiter et in quibus seipsum probare et examinare debeat.

**Sol.** Primum et ante omnia debet cum diligentia conscientiam suam discutere et examinare: praesertim a prima confessione debite facta. Si interea ne incidit in excommunicationem: irregularitatem vel suspensionem: aut aliquid aliud huiusmodi impedimentum. Secundo diligenter prospicere debet si ne interea aliqua mala principaliter mortalia commiserit. Si ne aliqua bona ad que obligatus omiserit: vel negligenter persolverit. Tercio si aliqua huiusmodi inuenerit: an ex toto corde de istis doleat. et ea propter deum quem offendit detestet. Quarto an habeat firmum propositum emendandi vitam suam: et ab omnibus mortalibus cauendum in futurum propter deum. Quinto an intendat deum confiteri ante accessum ad celebrationem. et iuxta arbitrium confessoris pro eis satisfacere. Sexto utrum habeat rectam fidem cum debita intentione et conatu ad debite et deuote celebrandum. Septimo an debitam diligentiam in discussione et examinatione praedictorum adhibuerit. Nec diligenter animaduertant sacerdotes concubinarum: lusores: crapulosi: ebriosi: et alij similes in damnabili statu uiuentes. Pensentque studiose qualiter ad celebrandum accedant: et que eos ultio diuina expectet.

**Dubiū** **III** Quanta requiratur diligentia in examinatione praedicta: ut sufficiens reputetur et debita.

**Sol.** Tanta requiritur quantum quis faceret in magno et arduo negotio pro magna et ardua re lucranda: aut graui incommodo vitando: iuxta possibilitatem humane fragilitatis. Unde si quis huiusmodi diligentiam in conscientie suae examinatione non fecerit: indigne ad istius sacramenti celebrationem atque sumptionem accedit: quod improprie. et ita dominici corporis sanguinis reus iudicabitur.

**V** Quomodo possit quis esse aut fieri certus quod debitam et sufficientem diligentiam in praedicta discussione fecerit.

**Sol.** Ex quo hic non requiritur evidens certitudo cum illa absque diuina reuelatione haberi non possit: sed exigitur solum certitudo moralis siue civilis sicut in alijs agilibus humanis potest quod ex probabilitatibus coniecturis post examinationem de debita diligentia facta: satis scire et certus esse an debitam diligentiam fecerit vel non fecerit in discussione praecedentium. et hoc sufficit. quemadmodum etiam dictum est super capitulo. ij. articulo. iij. de certitudine

essendi absq; peccato mortali.

**VI** In quo consistat debita et sufficiens conscientie purgatio  
**Sol.** Tal' consistit post debitam examinationem factam in peccatorum presentium mortaliu et aliorum impedimentorum si quod per discussionem inuenta fuerit totali et omnimoda remotioe vel expulsiōe. Ad quam expulsiōem tria precipue requirunt. Primum est vera et perfecta contritio et peccatorum detestatio: per quam quis deo quem offendit reconciliatur. Secundum est pura et integra confessio. Tercium est recta ac debita absolutio. Non enim sufficit quod accedens ad celebrandum sit per contritionem reconciliatus deo: sed exigitur quod etiam sit reconciliatus ecclesie. ut digne suscipiat sacramentum uniat' ecclesie: quod fit per absolutioem que prequitur confessionem. Et ideo si quis post mortale commissum obstaculoque contritio fuerit: accedat ad celebrandum absq; confessione et absolutioe mortaliter peccat: nisi occurrat casus qui in dubio sequenti tangeat.

**VII** Quid agendum si quis non possit habere copiam confessoris.

**Sol.** Si possit absq; scandalo differre celebratioem differat quousque habuerit confessorē. Si vero immincat scandalum nisi statim celebret: tunc cum debita contritioe et voluntate confitendi tempore opportuno celebret ut scandalum euitet. Si tamen ex negligentia sua desit confessor quem habere potuisset si debitam diligentiam fecisset: specialiter peniteat.

**Dubiū VIII** Quibus ornamentis conscientia celebraturi debeat esse adornata: ut digne et debite possit celebrare.

**Sol.** Necessarium est ut digne celebraturus accedat ornatus recta fide: debita intentioe et sufficenti conatu ad debite reuerenter et digne celebrandum. Decens est etiam ut decoratus sit humilitate: castitate: iusticia: et ceteris virtutibus que per vestes sacerdotales significantur.

**IX** Utrum celebraturus teneatur dicere horas canonicas ante missam celebratioem.

**Sol.** Tal' ad minus dicere tenetur ante celebratioem matutinas: alioquin mortaliter peccat. Ad alias autem horas canonicas non tenetur ante missam sub peccato mortali: nisi aliqua specialis constitutio vel approbata consuetudo eum ad hoc obliget. Nihilominus congruum videtur ut etiam prime ante celebratioem dicatur. In ceteris attendenda est consuetudo ecclesie cathedralis vel re-

# Capitulum

**Dubiū X** gionis: cuius est pars vel subditus.  
**X** Utrum sint aliqua alia specialiter dicenda v'l agenda ante missæ inceptiōem a celebraturo.

**Sol.** In h' attēdēda ē cōsuetudo diocesis v'l religiōis sue s'm quā si aliq' alia p'mittāt q' ad recētā: reuerētā z deuotiōnē reseruiāt: decet vt ita obfuet. Un' vbi cōsuetū ē vt dicant istī psalmi. Quā dilecta. Bñdixisti. Inclina. Credidi. z De profundis: cū q'busdā p'cibz z collectis. Vel etiā q'dā psalmi z orōes ad lotōez manūū z indutōez sacraz vestīū. et ad accessum ad altare: nō sunt ista a celebraturo omittēda v'l cōtēnēda. Solet etiā p'mitti cōfessio general' publica z osculatio altaris: apd' q'sdaz thurificatio: p'cipue ante missas solēnes: q' suo modo etiā sunt obseruanda.

**Arti. II.** Resoluens. XIII. dubia occurrētia circa dicenda z agenda in missa: modumqz dicēdi atqz agēdi.

**I** Que sint dicenda z agenda in missa et quomodo

**Sol.** Generaliter illa dicēda z agēda sunt: z eo mō q' z s'm qd' ordinatio ac cōsuetudo diocef' v'l religiōis celebrāt' obfuet.

**II** Utrum sacerdos in missa debeat v'l possit aliqd' aliud dicere qz in libro missali continet.

**Sol.** Mag' expedit q' nihil aliud dicat. pōt tñ cogitare aliq' deuotiōem excitātia. Si igit' affectū habeat ad aliq' dicēda: p'trāseat illa cogitādo atqz meditādo.

**III** Utrum verba canonis debeant dici secrete: sicut z oratiōes in missa que secrete vocantur.

**Sol.** Sic: ppter multas causas quas nō op' ē recitare.

**Dubiū III** Utz cetera p'ter canonē et secretā v'l secretas si plures accipiātur: debeant alra z audibili voce dici.

**Sol.** Ita expedit fieri. Nō enī absqz causa rōnabili eccl'ia fecit distinctiōem inter canonē z alia dicēda. p' h' nāqz excitātur et edificāt' astātes. Si tñ sol' ministrans astat: q' fortassis (vt apud quosdā religiosos cōsuetū est) postea sit celebratur'. z sub ministratiōe se aliqliter recolligat meditādo: nō videtur hac de cā necessariū. dz tñ nihilomin' cōsuetudo loci obfuari.

**V** Utz i meozis viuoz z mortuoz debeat aliqz fieri noiatio.  
**Sol.** Nō ē necesse. Si tñ celebrās ex noiatiōe eoz sentiat deuotiōnē augeri poterit nomiare: cauēdo nihilomin' p'lixitatē ppter astātes.

## VI

**VI** Utrū sacerdos cupiēs aliquoz nominatim habere memoriā possit ante celebratōnem hoc facere.

**Sol.** Expediit ut ita faciat: p̄sertim si publice et corā multis sit celebratur⁹. v̄l si multoz nominatim memoriā habere velit. Sicut etiā expediit ut celebratur⁹ habēs desiderii dicendi v̄l meditādi alia specialia p̄ deuotōe maiori excitāda circa sūptōem sacramēti: h̄ faciat añ celebratōnem. v̄l etiā sub celebratiōe si missa in notis cantet et tpus aptū ad h̄ habeat.

**VII** Utrū requiratur attentio celebrantis circa dicēda et agenda

**Sol.** Quēadmodū nō necessario requiritur actualis intentio: ut sup̄ capitulo. iij. arti. iij. circa resolutōem terciū dubiū dictū est. Ita etiā nō necessario requiritur actualis et cōtinua attentio. virtualis tñ semp̄ ē necessaria. Est autē virtualis attentio s̄tus q̄dā relictā ex actuali attentōe p̄uia: et intentōe siue p̄posito p̄ seuerādi i tali attentōe actuali. Et hec etiā sufficit. nisi iterū rumpat p̄ actualē attentōem sibi s̄riā. siue voluntariā p̄uersionē v̄l euagatōem ad alia. Verūtñ studiosam diligentiam adhibere debz celebrās ut actualē attentōem retineat. et ne ad alia distrahatur. qm̄ si q̄s debitā diligentiam nō adhibeat: a peccato nō potest excusari.

**Dubiū VIII** Utrū ad debite et digne celebrādū requiratur deuotō i celebrāte

**Sol.** Deuotio duobz modis p̄t accipi. P̄mo p̄ voluntate prompte tradēdi se ex dilectōe ad ea q̄ p̄tinent ad dei famulatū. Sc̄do p̄ feruore dilectōis q̄ mens cū q̄daz suauitate et relectatōe eleuat ad deū. Et s̄m vtrūqz modū duplex p̄t eē deuotio. Quedā enī est actualis: q̄n. s. actualiter voluntas p̄m̄pte se tradit diuino obsequio. v̄l mens actualiter feruet in dilectione. Alia est virtualis. ut cum ex actuali et p̄uenia deuotōne: relinquatur quedā virtus que ad actus sequentes cōcurrit. Circa actualem deuotōnem duo sunt cōsideranda. scilicet deuotio ip̄a: et conatus ad acq̄rendū eaz.

Circa officiū etiā misse duo attendenda sunt. s. misse celebratio: et ad celebrādū debita p̄paratio. Sacerdos itaqz celebratur⁹ i p̄paratōe circa examinātōem et p̄batōem suūp̄ si⁹ tenet h̄re deuotōz p̄mo mō dictā actualiter. hois enī ē p̄parare animū. De hac deuotōne videtur esse intelligenda glosa. i. *Ephorinth. xi. dices. Indignus est q̄ nō deuota*

# Capitulum

mente accedit ad eucharistiā. Ad deuotōem s̄o secundo mō dictā actualiter habendā nō tenet. Ille enī feruor dilectōis a dño ḡtuite dat. Un̄ aliquñ desiderat⁹ dari: denegat. vel dat⁹ subtrahit alicui: s̄m q̄ dispositio ei⁹ meret: v̄l saluti sue dñs nouit expedire. Verūtamē celebratur⁹ tenetur toto conatu illū feruorē desiderare: z possibile diligentiā adhibere: faciēdo totū qd̄ in se est vt sibi detur. Nitēdo omnem teporē: distractōem z euagatōem mētis expellere. z si aliqd̄ huiusmodi occurrat: deliberate nō tenere. hoc enī faciēdo nō cēsetur indign⁹: s̄z sufficiēter deuot⁹ accedere. Unde si ptunc ille feruor ei nō det: nō debz ppter h̄ a celebra- tōe abstinere: s̄z absqz scrupulo celebrare. In ip̄a autē celebra- tōe nō requirit de necessitate deuotio actual⁹ p̄mo mō ac- cepta: s̄z sufficit et etiā requirit virtual⁹ ex actuali p̄cedēte reli- cta. Licet etiā nō requirat actual⁹ deuotio sc̄do mō dicta. eo q̄ nō est in libera potestate nr̄a: requirit tñ et sufficit desideriu cū possibili conatu actuali ad acq̄rēdū illā deuotōem. ita q̄ celebrās faciat qd̄ i se ē: cor sursum eleuādo put et ip̄e astātes excitat et hortat: cū dicit. Sursum corda. Circa qd̄ di- cit Hispanus papa: vt habet de cōse. di. i. qñ. Jō sacerdos p̄ fatōe p̄missa parat frat̄z mētes dicēdo. Sursum corda: vt dū responder plebs Habem⁹ ad dñm: admoneat nihil se aliqd̄ qz dñm cogitare debere. Laudat⁹ tra aduersariū pe- ct⁹ z soli deo pateat. nec ad se hostē dei vēire patiat. Dec ibi.

Dubium

**IX** Utr̄ celebrans debeat stare capite discooperto

**Sol.** Sic. vt habet de cōse. di. i. c. null⁹. Nisi occurrat rōnabilis causa cooperiēdi. Unde si q̄s absqz tali causa stet cooptus grauit̄ peccat. vt habet ex eodem capitulo.

**X** Cū quo debeat fieri ablutio post sumptōem sanguinis.

**Sol.** Cum vino. vt habet in c. ex pte. de cele. mis. Cui⁹ ratio infe- ri⁹ vltimo capitulo reddet.

**XI** Utrū sacerdos post missam inceptā licite possit desistere: offi- cū non perficiendo.

**Sol.** Nō pōt: nisi occurrat aliq̄ rōnabilis et sufficiēs causa.

**XII** Quid agendū si sacerdos post missam inceptā moriat: vel in talē infirmitatē aut debilitatē icadat: vt nō possit pficere

**Sol.** Si aliqd̄ istoz p̄tigat an̄ p̄secratōez: nō ē necessariū q̄ mis

sa p aliū pficiat. potest tñ fieri si assit ali' sacerdos disposit' Et ille incipiat vbi pō: dimisit. qd si nesciat p̄t incipe a p̄n cipio. Si s̄o aliqd p̄dictoz cōtingat p' consecratōez corporis et ante p̄secratōez sanguinis: vl' post cōsecratōez vtriūqz tūc debz suppleri et pfici missa p aliū dispositū. Si autēz cōtingat hoc in platōe s̄borū cōsecratōis corporis: verbis iam in parte p̄nūciatis s̄lz pficiat p aliūz: q̄ incipiat ibi. Qui p̄dicte. Et si illud cōtingat in consecratōe sanguis incipiat ibi. Sili modo. Sic etiā agendū videt cū dubi tat: vtrū prior sacerdos inceperit s̄ba consecratōis p̄ferre et nō p̄fecerit. Nec reputandū est tūc fieri iteratiōem. qz nō intelligit iteratū: quod ambigit esse factū.

**XIII** Quid agendū si celebrati sanguis p nares erūpat: vl' flue re incipiat.

**Sol.** Pausare debz reclinādo vl' sedēdo donec flux' cesset. Laue re aut debet ne vestes vl' aliq̄ sacra p sanguinē coinquinent: recipiēdo illū vel in aliq̄ vase vl' p̄nicio p̄ut discretōni sue meli' puenire videt. Si aut ille flux' restrigi nō possz: ne qz sacerdos officiū pficere: tūc agendū ē vt ī calu dubij p̄ce/

**Dubiū XIII** Quid si sacerdos omittat aliqd vl' aliq̄ de di/ (dentis. cendis vl' agēdis in missa.

**Sol.** Si obfuer ea q̄ necessario ad p̄secratōem req̄runt: p̄secrat. sed tñ ḡuiter peccat si sciēter omittat aliqd notabile ex isti tutōe vl' p̄suetudine ecclie ad h' officiū req̄sitū. vtp̄uta mis se introitū. epistolā. euāgelium. vel aliud h̄mōi. Si autem aliqd modice reputatiōis: vl' ex negligētia aliqd omittat min' peccat. Diligētissime tñ cauere debz ne cōtingat.

**Arti. III** Resoluens III dubia que occurrunt circa dicēda: agenda: et ca/ uenda post misse celebratiōem.

**Dubiū I** Utrum aliqua specialiter sint dicēda post misse celebratiōz

**Sol.** Sic. p̄mo nāqz z ante oīa dicēde sunt corde et ore debite z deuote gr̄azactōes. Lū enī vt z ip̄e celebrās ī p̄fatōne p̄te stat dignū z iustū sit atqz equū z salutare: vt temp z vbiqz dño gr̄e agāt. qz in nllō loco vel tpe nobis b̄nficia sua cle mēter largiri cessat. dignissimū: iustissimū et eq̄ssimū est vt hoc fiat post hui' b̄nficiū p̄ceptōem. z tāto diligent' atqz deuoti': q̄nto inter oīa b̄nficia hominibz a deo collata: illd

# Capitulum

vnū de maximis habet. Non solū autē ideo gr̄ias agere debz celebrās ne ppter ingtitudinē de tāto bñficio graui⁹ iudicet a dño. s; z vt de tali gratias debitas exhibēs: potū orū bñficioz dign⁹ efficiat. z p̄cipue vt ad crastinam celebratōem: vl̄ saltē spūalem isti⁹ sacramenti sumptōnem ad quā semp tenet esse disposit⁹: p̄paratioz reddat. Sp̄ enim celebratio p̄cedēs: dispositio ac p̄paratio esse debz ad sequentē. Magis autē attēdenda est in h̄mōi gr̄az actōne feruida cordis deuotio q̄ plura labioz oratio.

**II** Utz post celebratōem aliq̄ etiā singulariter sint agenda.

**Sol.** Sic: debet eū is q̄ celebrauit in oibz timorate; s; tuose z exemplariter se habere: z i bonis occupatōibz exercitijsq; salutaribz solatōnem et delectatōnem q̄rere: vt i meditādo psallēdo: orādo: studēdo: scribēdo: legēdo: docendo: et horas canonicas debite psoluēdo. Ita vt et diabol⁹ usq; euz ociosum inueniat. z ad futura dona paratioz fiat.

**III** Que sint sacerdoti post celebratōnem cauenda.

**Sol.** Maxime cohibēda est lingua ne loquat̄ leuia: inutilia: scurrilia vl̄ dolosa s;ba. Sic etiā visus: ne videat vana. Et suo mō sensus ceteri sunt custodiēdi. p̄cipue etiā crapula z ebetas fugiēda: ioci et ludī vitādi. Et vt hec facili⁹ fieri possint: studendū est: vt dicit beat⁹ Gregori⁹: vt sp̄ animus in suo pondere z vigore seruet: ne postea eū fluxa cogitatō dissoluat. ne vana leticia mentē subrepat. z lucrū p̄punctōis anima p̄ incuriā fluxe cogitatōis pdat.

**Dubiū III** Utz statim post missē celebratōez: sit comedēdū vl̄ bibēdū

**Sol.** De iure nō debz fieri. Unde in canōe: tribz. de p̄se. di. ij. dz. Si mane dñica portio edis: vsq; ad septā ieiunēt mīstri q̄ eā sumpserūt. Et si tertia vl̄ q̄rta hora acceperint: ieiunent vsq; ad vesp̄as. Sed de consuetudine hoc ius nō seruat. ppter reuerentiā tñ tāti sacramēti dignū ē vt a cibo z potu abstineat donec debite gr̄az actōes sint reddite. z ita etiam interea species sacramētales s;similiter existimēt corrupte

Capitulū septimū de dubijs occurrētibz circa materiā ad p̄secrandū aptā: videlicet panē z vinum. VI. continet articulos.



**Arti. I.** Resolvens VI dubia que incidunt circa panem consecrandum siue hostiam antequam consecretur.

**I** Quis et qualis debeat esse panis: ut consecrari et ex eo confici possit corpus christi.

**Sol.** Debet esse triticeus: aqua naturali confectus. et azymus. id est non fermentatus. **II** Quid agendum: si sacerdos percipiat panem non esse (metatur triticeum: vel alia aqua quam naturali confectum: aut fermentatum.

**Sol.** Si aliquid istorum percipiat ante inceptum canonis: panem illum remoueat: et aptum apponat. et sine alicuius repetitione procedat. Si post inceptum canonis et ante verba consecrationis: remoueat ut supra. et canonem reincipiat. hoc videtur tutius et convenientius.

Si post verba consecrationis panis: et siue ante siue post consecrationem sanguinis: ante tantum sumptionem panis: remoueat ille panis et recipiat aptus: atque consecretur. ut supra. Panis quo supra que plura sunt verba consecrationis: reuerenter tractet: et sumat a celebrante post sumptionem sanguinis: vel a ministrante. Si post sumptionem illius panis et ante sumptionem sanguinis: recipiat de nouo panis aptus et consecretur ut supra atque sumat. non obstante quod ieiunium sit solutum per sumptionem panis non consecrati. quia preceptum de perfectione huius sacramenti maioris est ponderis quam preceptum quod hoc sacramentum a ieiunio sumat. Si post summptionem sanguinis: reponat nouum panem aptum ut supra: et nouum vinum: et cum repetitione canonis fiat noua consecratio vtriusque atque sumptio: ne sacramentum maneat imperfectum. Si vero panis aptus et debitus haberi non possit ante consecrationem: deserat missa in

**Dubium III**

**III** Quid agendum: si panis appositus percipiat esse corruptus (cepta **Sol.** Quia panis corruptus dicitur: quod substantiam et speciem panis perdidit: vel ex putrefactione vel vetustate: vel alio huiusmodi. quod percipi potest cum continentia soluit: et sapor: odor: color: aliaque accidentia mutata sunt: ideo non est panis neque consecrabilis. Si ergo percipiat aliquo modo circa procedens dubium expressorum: agatur etiam eodem modo quo ibidem dictum est.

**III** Quid agendum si panis non fuerit appositus: vel post appositionem ablatus: et non percipiat donec veniat ad verba consecrationis.

**Sol.** Apponat panis aptus: repetat canonem: et fiat consecratio illius.

**V** Quid agendum: si panis sit dispositus ad corruptionem: sicut

# Capitulum

notari potest ex aliquo mutatioe saporis vel odoris . vel si habeat foramen vel fracturam : aut ablata sit aliqua particula . vel non sit rotundus ut moris est . vel habeat maculam aut alium defectum consimilem .

**Sol.** Si aliquis istorum casuum occurrerit et precipiat ante consecrationem : propter reverentiam sacramenti remoueat panem ille : et apponat alium aptum . Si autem alium haberi non possit : procedat nihilominus in missa et perficiat . nisi defectus in pane adeo notabilis fuerit quod graue scandalum astantium timendum sit si procedat . Si vero post consecrationem precipiat talis defectus : aut in ipsa consecratione procedatur et perficiatur officium .

**Dubium VI** Utrum in aliquo casu sacerdos licite possit legere vel cantare missam et non consecrare panem siue perficere corpus christi .

**Sol.** In nullo casu licet . Grauius enim peccat presbyter criminiosus qui se celebrare simulat et non celebrat : quam si celebraret . Proxius itaque falsa remedia sunt abijcienda : que sunt veris periculis grauiora .

**Arti. II.** Resoluens **VII** dubia que occurrunt circa panem consecraturum siue corpus christi ante summptionem .

**I** Utrum sacerdos consecrans panem : teneatur sumere

**Sol.** Quotiens sacerdos consecrat tenetur sumere .

**II** Utrum in predicto casu teneatur semper totum sumere .

**Sol.** Non semper tenetur . Si enim sacerdos consecret plures hostias pro viatico infirmorum refuandas : vel alijs pro tunc dispensandas : non tenetur nisi unam sumere . Si etiam aliquis sub missa incidere in infirmitate ubi immineret periculum mortis : et non haberet aliam hostiam consecratam . debet sacerdos illam quam ipse sumpturus erat totam : diuidere : et partem infirmo dare . Si etiam post summptionem sanguis et ablutio reperiret aliquam notabilem partem hostie consecrate . vel tota hostia consecrata : reseruari debet et non pro tunc sumi : ut infra tangetur .

**Dubium**

**III** Quid agendum : si reprehendant aliquam particulam super corporali : palaam vel patenam : que de hostia consecrata sunt resolute .

**Sol.** Diligenter recolligant : et sumant cum hostia sumenda vel sanguine ante summptionem ablutiois .

**III** Quid agendum : si propter frigus aut aliam causam accidentalem hostia vel pars eius ceciderit in calicem de manu sacerdotis .

19  
VII

**Sol.** Si tota hostia inciderit: nihil iterandū ē: sed obseruatis ceteris obseruandis sumat simul cū sanguine. Si ꝑ pars aliq̄ i manu remāserit: frangat illa: ⁊ pars vna mittat in calicē ⁊ et ꝑcedatur vlteri⁹ more consueto.

**V** Quid agendū: si ceciderit hostia cōsecrata vel pars ei⁹ super terrā vlt lapidem: vlt pannū: aut aliud ꝑsimile

**Sol.** Statim reuerēter leuet ⁊ reponat illuc vñ cecidit: ꝑquiraturq; diligēter si aliq̄ ꝑticule de hostia resolute ibi remanserint: q̄ ꝑsimiliter leuent. Deinde loc⁹ vbi hostia iacuit radat: ⁊ abrasa ꝑburant: cineresq; in sacratio reponant. Et si loc⁹ nō possit ꝑueniēter statim radi: circūsignet ⁊ coopiat: ne pedib; tangat donec ꝑmode radi possit. Si ꝑo sup pānū: veste: aut aliud h̄mōi ceciderit: diligēter excutiat ꝑs illa vbi iacuit sup corpale vlt patenā: poterit insup lauari: ⁊ aq̄ lotōis in piscinā mitti. Et vbi occurreret casus ꝑ sacerdos nō poss; ꝑueniēter vlt sine ꝑui scādalo leuare: vlt si ess; periculū i mora: vt timeret ꝑ anial brutū aut puer sumeret vlt pedib; ꝑculcaret: vel aliud h̄mōi: tūc deb; reuerēter leuari a mīstrate. vel alio etiā laico si non assit ali⁹ sacerdos: ⁊ porrigi ad manū celebrantis.

Dubiū

**VI** Quid agendū: si sacerdos casualiter tangat hostiā cū naso: mento: barba: veste: vel alio huiusmodi.

**Sol.** Si notabiliter tetigerit ita vt ꝑsimiliter timeri possit ꝑ aliq̄ ꝑticula mīma hostie ibidē māserit adherēs: statim ꝑsumptōem hostie vlt ante si ꝑmode fieri possit: fricat cū extremitate patene sup corpale illa pars nasi: meti: vel illius q̄ tacta fuit hostia. Deinde excutiat corpale sup patenā. ⁊ si aliqd̄ ibi appareat de hostia: sumat vlt mittat in calicē: ⁊ sumat cū sanguine. ⁊ nihilomin⁹ post ablutōem digitorum discrete lauet vlt humectet cū digito eadē pars rei cōtacte ⁊ abstergat cū ꝑniculo absteruuo q̄ calix abstergi solet. Si cū veste aut alio ꝑsimili tetigerit: excutiat ꝑs illa super patenā vlt corpale: ⁊ agatur vt supra

**VII** Quid agendū si hostia consecrata ꝑ ventū vel aliquo alio modo fuerit amota de altari ⁊ amissa.

**Sol.** fiat diligētissima ꝑquisitio ad inueniendū hostiā. que si inuenta fuerit reuerēter reponat et ꝑcedatur in missa. Si

# Capitulum

vero inueniri non possit: accipiat noua hostia: reincipiatur canon et consecretur. deinde procedatur modo consueto.

**Dubiū VIII.** Quid agendū si cū sumendū est sacramētū: corpus christi miraculose appareat sub specie carnis vl' pueri vel aliqua alia: nō conuenienti humane refectōi.

**Sol.** In tali casu nō est sumendū. Nec ppter h' sacerdos efficit transgressor pcepti q' mandat vt sacerdos consecras sumere debeat consecratū. qz q' miraculose fiūt legib' nō subdunt.

**Arti. III.** Resoluens VII. dubia circa panē consecratu; siue corpus christi post sumptionē occurrentia.

**I.** Quid agendū sit si in sumptione sanguinis remaneat pars hostie in fundo calicis.

**Sol.** Lauendū est ne infundat vinū vt cū illo sumat. quia si cū vino sumeret ex quo vinū citi' descēderet in stomachū et pueniret descēsum illi' partis hostie: tūc iā solutū esset ieiuniū. et ita sacerdos nō ieiunus sumeret. quod in hoc casu fieri nō debet: cū aliud et facile remediū haberi possit. hoc videlicet vt digito consecrato ducaat illa pars ad labiū calicis. et inde sumat. postea digit' sugat et abluatur cum vino. et illud etiā sumatur.

**Dubiū II.** Quid agendū si post sumptionē sanguinis reperiantur aliquae particule siue reliquie resolute de hostia

**Sol.** Si certū sit q' sint resolute de hostia consecrata: et reperiātur ante sumptionē ablutōnis: statim sumātur. Si p' sumptionē ablutōnis reperiātur: et sit aliq' ita magna q' possit absq' piculo tractari et reseruari: tūc reseruet vsq' ad proximā celebrationē. in qua cum hostia sumatur. nisi g'ue scandalū timeat euenire ex reseruatōe. Si autē oēs sint adeo parue q' absq' piculo tractari et reseruari nō possunt: tunc sumantur. nō obstāte q' prius sumpta sit ablutio. quia q' dū sacerdos est in actu pfectōis sacramēti et recollectōis reliquiaz: q'quid sit: dicit fieri mox et in continenti: nullo actu contrario intermedio. id est quasi simul sumeret oīa anteq' censeat nō ieiunus. Ubi etiā solutū esset ieiuniū. nō obstaret. quia pceptū de pfectōe sacramenti mai' est vt supra patuit. Lautū tamē videtur vt ante ablutōnez reliquie diligenter pquirātur et recolligentur atq' sumātur

20  
VII

Si vero dubiū sit utrū reliquie iste resolute sint de hostia cōsecrata vel non cōsecrata: agat ut dictū est. cū hac tamē generali intētiōe ac conditiōe si sint cōsecrate.

**III** Quid agendū si post sumptionē sanguinis reperiat aliqua hostia integra.

**Sol.** Si certū sit qd sit consecrata, et reperiat ante sumptionē ablutōis: statim sumi potest vel reservari. Sic etiā agendū est si supmanserit aliqua hostia de eis quibz aliq cōmuni cauerunt. Si post sumptionē ablutōis inuentat: reseruetur p viatico. v' in sequenti celebratiōe sumat. Si vero dubiū sit an sit cōsecrata: agat eodem modo: cū hac tamē cōditiōe: si sit consecrata.

**Dubiū III** Quid agendū: si quis post sumptionem corporis christi statim patiatur vomitū.

**Sol.** Reuerenter recolligatur species panis si discerni possint: et reponant in sacrario: vel sumant ab aliquo: si saltem assit aliquis ad sumendū dispositus absqz nausea. et ea in quibus inuente fuerint species comburatur: et cineres in sacrario recondantur.

**V** Quid agendū: si quis post sumptionē ex infirmitate statim emittat per secessum quod sumpsit

**Sol.** Recolligatur species. et fiat sicut in casu pcedentis dubij.

**VI** Quid agendū: si hostia consecrata et reservata reperiat putrefacta vel aliunde corrupta.

**Sol.** Reuerenter tractetur: et in sequenti missae celebratiōe sumatur post sumptionē sanguinis. Si vero sumi nō possit: recondatur in sacrario.

**VII** Quid agendū: si hostia cōsecrata comesta fuerit a mure v' alio bruto animali.

**Sol.** Si animal illud statim apphendi possit aperiat corp⁹ ei⁹ et diligenter pquirat tam in ore qz in intestinis si aliq species inueniri possint. que si inueniant recolligant et recōdantur in sacrario. Corpus vero animalis comburat: et cineres similiter recondantur.

**Ar. III** Resoluens XIII dubia circa vinū priusqz cōsecret incidentia.

**I** Qd et quale debeat esse vinū: vt sit aptū ad cōsecradū.

# Capitulum

**Solu.** Debet eē vinū vitis  
de vva expressum.  
Et iō non pōt hoc  
sacramētū cōfici in

Aqua vinata  
seu aqua sup/  
fusa super acer  
uos vuaz p<sup>o</sup>  
vinū exp̄ssum  
Agresto: id est  
lucco de vva im/  
matura exp̄resso  
Aceto.

quā nō est vinum

Malogranataz  
Mororum  
Uino Ceraloz qz nō est vinum  
Uitis adhuc in  
vva stento: quia nō est expressum  
de vva. vñ magis habz ratōem co/  
mestibilis qz potabilis

**Dubiū II** Quid agendū si loco vini fuerit aqua vel ali<sup>o</sup> liquor pos/  
tus in calicem.

**Sol.** Si sacerdos h<sup>o</sup> p̄cipiat añ cōsecratōem panis: z vinū ha/  
bere nō possit: missam deserat imp̄fectā. Si autē vinū habe  
re possit: effundat p̄ore liq̄re: z imponat vinū cū aqua: p̄ce  
datqz vlteri<sup>o</sup> nihil repetēdo. Si nō p̄cipiat p<sup>o</sup> cōsecratō  
nē panis z ante cōsecratōem calicis: z vinū nō possit habe  
re: p̄cedat nihilomin<sup>o</sup> corp<sup>o</sup> christi sumēdo absqz sangui  
ne et missam terminādo. Sz si possit habere vinū: effun  
dat liq̄re z p̄pet calicē vt sup̄. p̄cedatqz ad cōsecratōem ca  
licis Incipiēdo ibi. Si i modo. nihil repetēs de p̄us lect<sup>o</sup>  
Si autē p̄cipiat h<sup>o</sup> p<sup>o</sup> cōsecratōem calicis z añ sumptōem  
atqz diuisiōez hostie: tūc effundat illū liq̄re in aliud vas.  
q̄ postea p̄pter reuerentiā h<sup>o</sup>boz cōsecratōis sup̄ ip̄m. platoz  
mittat i p̄uiciniā. Imponatqz vinū aq̄ mixtū i calicē: quo fa  
cto accedat ad cōsecratōem sanguis reincipiēdo ibi. Si i  
mō. z deinde p̄cedat more cōsueti. Ubi nō vinū haberi nō  
posset sumēdū ē corp<sup>o</sup> absqz sanguie: vt i casu p̄cedēti. Et  
ita etiā i seq̄ntibz agendū ē: si vinū h̄ri nō possit Sz si ho  
stia sit diuina: et pars missa in calicē: tūc caute extrahat illā  
partē et reponat iuḡ patenā: et liq̄rem effundat i aliud vas

quē postea sumat post ablutiōem: v'l in sacrario recondat  
 ppter reuerētiā hostie psecrate impositae in ipm. Deinde im-  
 ponat vinū cū aqua: et reincipiat vbi p̄us pcedēdo ad cō-  
 secratiōem sanguinis. Et qz illa pars hostie que extracta  
 est de calice nō potest bñ tractari ppter humectatiōem. idō  
 capiat aliā partem hostie nō humectatā. et cū verbis ac si-  
 gnis cōsuetis mittat i calicē: partē nō humectatā sumat  
 cum alia pte nō humectata. et pcedat vltim⁹ more solito.  
**S**i vero p̄dictū liquore p̄cipiat post sumptōem corporis  
 ante tñ sumptionē et gustatiōem istī⁹ liquis indebiti: tūc sic  
 p̄u⁹ extrahat p̄tē hostie missam in calicē. et reponat sup pa-  
 tenā: et faciat cū liquore vt p̄us. Imponatqz vinū cū aq̄  
 et p̄secrat sanguinē: recipiēdo vt sup̄. Et vbi faciēda sunt si-  
 gna sup calicē cū hostia anteqz d̄r: et etiā cū d̄r Pax dñi zc.  
 faciat signa illa absqz hostia sup calicē. In ceteris pcedat  
 more solito. tādē sumat p̄tē hostie humectatā et postea san-  
 guinē: et missam pficiat vt cōsuetū est. Sed si liquē illuz  
 sumere inceperit: et adhuc in ore teneat v'l partim deglutie-  
 rit: dūmō pars hostie in calice remāserit: emittat discrete  
 ex ore in aliō vas: et extrahat p̄tē hostie: et agat cū liquore et ce-  
 teris vt in casu precedenti. Si aut etiā partē hostie in os  
 suscepit: nō tñ trāsglutierit: discrete et caute totū emittat  
 ex ore in calicē. deinde extrahat p̄tē hostie v'l p̄tē ei⁹ si i  
 particlas resoluta fuerit: et faciat in ceteris vt sup̄. Si ve-  
 ro partē hostie cū liquore sumpserit: tūc nisi graue scandaluz  
 timeat apponēda est alia hostia p̄secrāda. et calix cū vino  
 et aqua p̄parandus. et reincipiendū est a canōe et vtrūqz cō-  
 secrandū atqz sumendū. Sed si ḡue scandalū timeatur  
 ex appositione noue hostie: tūc solū p̄paret calix cū vino et  
 aq̄: et incipiat ab illo loco. Si i mō. et p̄cludat cū istis ver-  
 bis. hec q̄ntescunqz feceritis in mei memoriā facietis. et sta-  
 tim sanguis sic p̄secrat⁹ sumat. Nec obstat in istis casibz  
 solutio ieiunij: quia p̄ceptū de p̄fectōe sacramēti mai⁹ ē qz  
 p̄ceptū de ieiunio vt sup̄ dictū est. In omnibz etiā dictis  
 casibz cū tali cautela et discretōe agendū ē: vt q̄ntū fieri po-  
 terit scandalū euitet. Un̄ neqz hostia neqz calix iterato ele-  
 uari debz si prius facta fuerit eleuatiō

# Capitulum

**II** Quid agendum: si impositū sit vinū corruptū.

**Sol.** Quia vinū corruptū spēm vini atq; substātiā amisit: sicut mutatio accidētū demōstrat. ideo nō est p̄secrabile. Cū ḡ p̄cipit esse corruptū aliquo modoꝝ expressoꝝ in p̄cedenti dubio: agatur vt ibidem expositū est.

**III** Quid agendū si vinū nō sit impositū calici: neq; aliq̄s aliꝝ liquor: sed dimissus sit vacuus.

**Sol.** Quācito p̄cipit imponēdū est vinū aqua mixtū: et vltērius p̄cedendū. Si autē vinū haberi nō possit et fuerit ante p̄secratōem panis. tūc missa deserat̄ imp̄fecta. Si ḡo p̄secratio panis facta sit: p̄cedat̄ in missa: vt circa secundū dubiū huius articuli tactū est.

**V** Quid agendū si vinū sit dispositū ad corruptōnem: nō tamē corruptū. vt si acescat. vlt̄ si sit pendulū: aut feridū vlt̄ imundū: aut aliū p̄similē habens defectū.

**Sol.** Si p̄cipiat̄ ante p̄secratōnem calicis remoueat̄ et apponat̄ vinū aptū si haberi possit. Si autē h̄ri nō possit: vlt̄ si p̄cipiat̄ post p̄secratōnem: p̄cedat̄ et p̄ficiat̄ officiū.

**Dubiū VI** Utrū in musto possit cōfici hoc sacramētū

**Sol.** Potest p̄fici: sed nō debz si nō sit defecātū vlt̄ purificātū: nisi necessitas cogat. q̄ cogēte possz etiā exp̄mi de vua i calicē.

**VII** Utrū vino p̄secrādo possint vne integre p̄misceri.

**Sol.** Hoc fieri nō debet qm̄ p̄hibitū est: vt habet̄ de p̄se. di. ij. di. dicimꝰ. Neq; p̄misceri debet mustū ex vua p̄ssum i calicem.

**VIII** Utrū cōfici possit hoc sacramētū in nectare siue vino p̄dito aut p̄ species aromaticas colato.

**Sol.** Quādiu natura et species vini manet: potest p̄fici: nō tñ fieri debet nisi in casu necessitatis.

**IX** Utrum possit cōfici in vino puro absq; p̄mixtiōe aque

**Sol.** Potest sed nō debz. Cū si sacerdos ante p̄secratōem deprehendat aquā nō esse p̄mixtam statim p̄miscere debz.

**X** Que et qualis debet esse aqua que vino p̄miscenda est.

**Sol.** Aqua debet esse naturalis siue elemētāris et pura

**XI** Quanta debeat aqua vino admisceri.

**Sol.** Tā modica debz imponi vt vinum i sua natura et specie possit p̄manere. Si enī a natura sua mutaret̄: nō possz p̄fici. Unde vna gutta aque q̄ntūcūq; parua: dūmō debito tē



poterit fuerit imposita ut possit fieri mixtio sufficit .et p̄cipue si vinum sit debile.

**XII** Utr̄ sufficiat q̄ aq̄ fuerit admixta vino adhuc ex̄ite i' do/  
**Sol.** Nō sufficit. Quia enī om̄mixtio illa sacramētal' est. (lio. ideo fieri nō debet anteq̄ mysteria inchoent: v' fiat p̄para- tio ad inchoandū: z ad tardi⁹ imminēte oblatōe: ut possit fieri transmutatio aque in vinū.

**Dubiū XIII** Utr̄ q̄s licite possit n̄ p̄secrare vinū: facta p̄secratōe panis  
**Sol.** Nō p̄t licite. p̄fecta enī debēt esse sacramēta. Christ⁹ aut̄ h̄ sa- cramentuz sub speciebus panis z vini instituit. vñ vtrunq̄ offerri: consecrari et sumi debet.

**XIII** Quid agendū: si sacerdos dep̄hendat vinū esse p̄gelatum in calice cum vult cōsecrare.

**Sol.** Sacerdos curā adhibere debet ut resoluat. v' per applicati- onē prunaz: aut panni calefacti: v' manuū calefactaruz. aut p̄ infusionē vini calefacti: ut recipiat ratōem actualez potus. Si tñ nō resolveret nihilomin⁹ possz p̄fici. quia p̄ p̄gelatōem natura vini nō est corrupta. Hoc tamē caue- ri debz q̄tum fieri potest.

**Arti. V.** Resoluens VIII dubia que circa vinū cōsecratū siue sanguinem christi ante sumptionē occurrunt.

**I** Quid agendū: si sacerdos post p̄secratōem recolat v' dep̄re- hēdat aquā non fuisse admixtā vino: vtrū videlicz adhuc debeat admiscere.

**Sol.** Nullo mō d̄z aquā vino p̄secrato admiscere: qz seq̄ret cor- ruptio sacramēti ad min⁹ i' aliq̄ pte: qd̄ caueri debz si fieri possit. Sz p̄cedat sine admixtiōe aque. Admixtio enī aq̄ nō est de necessitate p̄secratōis: sed cōsecrantis.

**Dubiū II** Utrum sacerdos semp teneat sumere sanguinē.

**Sol.** Quotiescūqz p̄secrat tenet sumere: nisi irremediabile impedi- mētū supueiat. Si tñ ali⁹ sacerdos n̄ celebrās cōicādo su- mat corp⁹ christi: tal' nō d̄z sumere sanguinē sz vinū n̄ cōse-

**III** Quid agendū: si sacerdos ex q̄cū (cratū p̄ sūptōz corpis qz cā nō possit sumere vinū. z ita etiā neqz sanguinē sume-

**Sol.** Si sacerdos sciat v' p̄babilz timeat q̄ nō pot/ (re valeat sit absqz nausea z piclo vomit⁹ v' alio incōueniēti: tātū vi- ni sumere q̄ntū ad p̄secratōz necessariū ē n̄ d̄z celebrare. Et

# Capitulum

si missam inceperit et non dum consecrauerit corpus: inceptam deserat. Si autem post consecrationem corporis et ante consecrationem sanguinis sentiat vel timeat se non posse sumere sanguinem propter nauseam ex inspectione vel odore vini consecrandi vel alio huiusmodi accidere: non debet consecrare sanguinem. Sed debet procedere sicut in illo casu ubi post consecrationem panis calix apprehenditur vacuus vel liquore non consecrabili paratus. et non potest vinum debitum haberi ad consecrandum. put tactum est super articulum. iij. in solutione secundi dubij. Si vero post consecrationem sanguinis et precipue circa tempus sumptionis eius sentiat vel timeat: tutius est non sumat. sed reuerenter atque diligenter reseruet usque ad primam celebrationem. In qua post sanguinem tunc consecratum et sumptum sumat illum reseruatum.

**III** Quid agendum: si cum sumi debet sanguis species vini sit congelata  
**Sol.** fiat resolutio aliquo modo tacto super articulum. iij. articuli. iij. hoc tamen observato: quod nullo modo superinfundatur vinum calefactum: eadem ratione qua non debet admisceri aqua vino consecrato: ut circa primum dubium huius articuli dictum est.

**Dubium V** Quid agendum si musca vel aranea aut aliud huiusmodi ceciderit in sanguinem.

**Sol.** Nihil illud caute debet capi et diligenter lauare et comburi: et ablutio cum cineribus in sacrarium mitti. Et si absque horrore et periculo sumi possit sanguis: sumatur more consueto. Si autem propter horrorem vel periculum vel timorem vomitus sumi non possit tunc debet effundi in aliud vas ad hoc aptum et cum reliquijs resuari. Nihil enim abominabile sumi debet occasione huius sacramenti. Et tunc ne sacramentum maneat imperfectum: debet aliud vel nunc aqua mixtum in calicem poni. et ulterius procedi eo modo quod super articulum. ij. dubium articuli. iij. expressum est. Item quod ante vel post sumptionem corporis hoc apprehenditur.

**VI** Quid agendum: si sacerdos ante sumptionem sanguinis apprehendat venenum esse immixtum.

**Sol.** Nullo modo debet sumere nec alteri dare. ne calix vite statatur in mortem. Sed debet infundere in aliud vas aptum: et ulterius procedere modo in precedenti dubio expresso.

**VII** Quid agendum: si sanguis effundatur per negligentiam non ex toto sed in parte. vel aliquid stillauerit de calice

## VII

**Sol.** Quocūq; sanguis ceciderit extra calicē: statim ⁊ reuerenter recolligat̃ discretiori mō quo fieri poterit: ⁊ i calicē refundat̃. Si aut̃ recolligi nullaten⁹ possit: cito lambat̃ vl' sorbeat̃ aut sugat̃ p̃ sacerdotē: ne vl' defluat: vl' imbibat̃ rei sup̃ quā ceciderit. Nec obstat si nondū sumpsit corp⁹ christi. qz necessitas hīc cogit vt sanguis sumat̃ ante corpus. Ubi hō sacerdos nō possit h̃ tā celeriter facere: vl' ubi de h̃ graue scādalū timeret: si ip̃e h̃ faceret: tūc p̃t et debz ministrās admissam si saltē sit dispositus ad min⁹ p̃ verā cōtūtōem ⁊ p̃ positū cōfitẽdi ⁊ c. h̃ facere. Et p̃cipue si celebrās hō vel si gno id iubeat. Et si ministrās nō fuit dispositus: poterit ⁊ debet h̃ alius disposit⁹ facere. etiā si sit laic⁹: necessitate ad h̃ cogente. Meli⁹ est enī id facere q̃ q̃ enormis irreuerentia fieret sacramento. ṽputa q̃ canis vl' aliū aīal incipiat lambere vel desup̃ mingere. aut q̃ pedibz cūculcet: aut alia huiusmodi irreuerentia abominabil' cōtingat. Si p̃terea sanguis ceciderit in terrā vel sup̃ tabulā aut aliud h̃mōi: post actōem eoz q̃ iā dicta sunt radat̃ loc⁹ quē tetigit: ⁊ qd̃ abrasum fuerit cōburat̃: ⁊ cinis intra altare vl' sacrariū recondat̃. Si aut̃ lintheū altaris vnū vl' plura tetigerit: fiat post sup̃ dicta trina lotio illi⁹ vel illoz cū aqua mūda calice supposito: vt in illū aqua ablutōnis recipiat̃. que postea sumat̃ a celebrāte vel ministrāte. Si tñ p̃pter nauseā sumi nō possit: r̃cōdat̃ iuxta altare vl' mittat̃ i piscinā. Sic etiā agēdū ē: si sup̃ vestē cōsecratā sanguis ceciderit vl' illā tetigerit. Si hō vestē n̄ cōsecratā tetigerit: post trinā ablutōz sacrā rescindat̃ illa pars vestis: ⁊ in altari vl' in sacrario cum reliquis reponat̃: vl' cōburat̃: si sacerdoti h̃ magis expediēs videat̃. ⁊ cineres recondant̃ vt sup̃. Tutū etiā est vt vestis illa nō assumat̃ in vsum p̃ozē: sed vel vestis cōsecranda ex ea fiat: vl' recondat̃: aut cōburat̃. vt supra. Sili mō agēdū videt̃ si sanguis tetigerit capillos vl' barbā sacerdotis. Fienda est enī ablutio vt supra. ⁊ abrasio capilloz vl' barbe ⁊ postea cōbustio. vt supra. Si autē tetigerit caput vel faciē aut aliā partē corporis nudā: sufficit q̃ diligēter ⁊ discrete lauet̃: ⁊ de ablutōe fiat vt sup̃.

**Dubiū VIII** Quid agendū: si sanguis ex toto effundatur. ita q̃ nihil pe

# Capitulum

nitus maneat in calice quod sumi possit.

**Sol.** Si de effuso aliqd recolligi possit: v'l lambi: aut sorberi: aut linguagendū est vt in solutioe pcedentis dubij tactum est. Si aut nullū istoz fieri possit: ne sacramentū maneat im pfectū pparand<sup>9</sup> est calix de nouo cū vino ⁊ aqua. et vltari<sup>9</sup> pcedendū ē sicut in casu quo calix post cōsecratōem corpis vacuus rēphendit: v'l inepto liqze pparatus. vt supi<sup>9</sup> arti. iij. circa resolutōes secūdi et qrti dubioz expssum est.

**Arti. VI** Resoluens **VI** dubia q̄ circa sanguinē p<sup>9</sup> ei<sup>9</sup> sumptōz occurrunt.

**I** Quid agendū sit si sacerdos post sumptōem sanguis rēpre hendat aliquā guttā adherere i orificio calicis: v'l exterius in pede: aut alia parte calicis.

**Sol.** Si cert<sup>9</sup> sit q̄ illa gutta sit cōsecrata. qz videlicz scit se post pparatōez calicis diligēter absterfisse calicē tā exterius qz etiā interi<sup>9</sup> a b illo loco vbi stat vinū infusum. tūc debz sumere illā guttā ante sumptōem ablutōis. Si aut sit dubi<sup>9</sup> an sit cōsecrata: sumat sub hac generali intentōe ⁊ cōdi tione: si sit cōsecrata. Si nō certus sit q̄ nō sit cōsecrata: sumat cū ablutōe. v'l postea: v'l abstergat si exteri<sup>9</sup> adhereat. Quō aut haberi possit pbabil<sup>9</sup> certitudo i tali v'l alijs casibz cōsilibz: patebit ex capitulo seqnti. arti. i. circa resolu tōnem. xij. dubij et sequentiū

Dubiū

**II** Quid agendū si post sumptōnem sanguis rēphēdat sacer dos aliquā guttā v'l liqrem speciei vini adherere calule vel manipulo: aut alteri huiusmodi.

**Sol.** Si cert<sup>9</sup> sit de cōsecratōe isti<sup>9</sup> gutte v'l liqris: lambat vel sugat. et pcedat vt supi<sup>9</sup> in solutioe septimi dubij arti. pcedē tis dictū ē. Si dubitet: faciat h̄ sub cōditōe: vt circa pcedens dubiū dictū ē. Si certus sit q̄ nō sit cōsecrat<sup>9</sup> liq̄r ille vel gutta: tūc non est curandū de tali.

**III** Utz statim post iumptōem sanguinis debeat fieri ablutio digitoz sup calicē. Exq̄ enī adhuc i calice remāsit aliq̄ spe cies vini. vtputa humor qdā siue humiditas s̄b qua sang uis continet: tales species si vinū sup infundat: corrupunt. ⁊ sic ibi rēsinet esse sanguis christi. Quid igit agen dum vt sumi possint absqz corruptiōe.

**Sol.** Circa hoc sacramentū de possibilibz agendū est qd̄ recenti<sup>9</sup>

24

## VII

est. et p̄ maiorē reuerentia tanti sacramenti conuenienti⁹  
Non est aut̄ possibile vt species sacramētales circa hui⁹ sa-  
cramenti celebratōem diu manere possint incorrupte. imo  
necesse est vt cito corrumpant̄. Cū enim post sumptōnem  
in stomachū descendūt: nō diu p̄sistere possunt incorrupte.  
nō solum p̄pter subsequētē debite ablutōis sumptōez. s̄  
et p̄pter p̄mixtionē humorū in stomacho etiā ieiuno p̄xi-  
stentiū. Sic etiā in recessu ad stomachū si sint in p̄ua aut  
modica quantitate: corrumpunt̄ per admixtionē humoris  
salualis. Et pari ratōne etiā in ore: p̄sertim cū post recessū  
sui sanguinis adhuc remaneat in lingua et ore humidi-  
tas sacramētales: quam humor salualis qui maior est cor-  
rumpit. Ab extra quoq; hoc idem quādoq; necessario  
cōtingit. Nam si post cautā etiā sanguinis sumptōem nō  
fiat absterōio v̄ ablutio calicis: nihilominus humiditas  
in calice remanens per exhalatōem sui e circūstantē aerem  
corrūpet̄: et desinet ibi esse sanguis. Idem etiā p̄tigit cir-  
ca exteriorē superficiē calicis in ea parte qua applicatū fuit ī  
feri⁹ labiū sacerdotis. Certū enī est q̄ labio illo humectato  
humiditate sacramentali: etiā dicta pars calicis tacta hu-  
mectat̄. Sic itaq; cauere nō potest quin species ille sacra-  
mentales corrūpan̄. ⁊ desinat ibi esse sacramentū. Ab-  
ūcienda est igitur penit⁹ omnis scrupulositas: vbi ineuita-  
bilis occurrit necessitas. Cōuenientiori tamē modo et re-  
centiori: vt dixim⁹ agendū est. Et vbi occurrit difficultas  
semp̄ accipiendū est illd̄ qd̄ minus habet de piculo. Nō au-  
tem videt̄ modus cōueniens q̄ cū lingua calix exteri⁹ v̄ in-  
terius lambat̄. et ita humiditas illa iumat̄ v̄ abstergetur  
p̄cipue p̄pter scandalū astantiū. Neq; faciliter h̄ possz̄ fie-  
ri quo ad humiditatē que adheret fundo calicis. Sic  
etiam non videtur conueniens modus: vt cum digito hu-  
miditas illa abstergat̄. Oportet enim digitū postea ablu-  
ere v̄ sugere. et vtroq; modo species corrumpent̄: ⁊ non  
possent puenire ad stomachū. Cū hoc etiā posset occurre-  
re piculū: si videlicet hūiditas sacramental̄ subintraret iter  
vnguē et cutē digiti. vbi neq; abluere neq; exungi facilz̄ possz̄

# Capitulum

Ex hoc etiam possent astantes attediari et scandalizari  
ppter multiplicē immissionē digiti in calicē: et alia hmoi.

Conuenienti<sup>9</sup> g h modo agendū videt: vt sacerdos cum  
diligētia z cautela sic pmo sumat sanguinē de calice: vt ni/  
hil ampli<sup>9</sup> qd p labia extrahi possit in eo remaneat: eleuan/  
do sursum: vel erigendo pedē ei<sup>9</sup> z declinādo pcauū ipi<sup>9</sup> ver/  
sus faciē: vl' inter labia sumēdo: z sic tenēdo donec a fundo  
calicis tota humiditas q̄ defluere possit defluat ad labiūz  
calicis. Diligēter tamē cauēdo ne aliqd decidat. Et inde su/  
mat p attractōem etiā cū anhelitu. Et postq̄ diligēter no/  
tauerit q̄ nihil ampli<sup>9</sup> defluere possit: abluat pmo calicem:  
ne aliqd de sanguie adherēs remaneat in eo. z post sumpti/  
onē illius ablutiōis abluat digitos sup calicē. vt sic et hu/  
miditas calicis et species panis si aliqd de illa in digitis re/  
māserit: totaliter abluat: deinde sumat. Nō sit autē ni/  
mis parcus in vino circa ablutionē: sed tātū capiat vt et  
os et labia que specieby sacramentalibz fuerūt humectata:  
suffICIENTER abluī possint. z vt etiā p labia sic abluta possit  
abluī exterior pars calicis specieby sacramentalibz p<sup>9</sup> hūme/  
ctata. Valde autē cauēdū est: ne sacerdos sit nimis plu/  
rus in dicto mō agēdi: vt nō generet tedū astantibz. Ne  
sit etiā in modo agendi singularis ptra morē et cōsuetudi/  
nem diocesis vl' religiōis sue: vt astantes nō scādalizent  
de sua singularitate: vl' de alijs sacerdotibz qui illā singula/  
ritatē nō obseruāt: suspicātes eos errare.

**Dubiū III** Quid agendū si sacerdos post sumptōem sacramēti corpis  
vel sanguinis: vrgeat sputo vel tussi aut screatōe.

**Sol.** Ante sumptōnem ablutionis nullo modo expuendum est  
vel extussiendū aut excreanduz: ne sic species sacramenta/  
les: et per consequens sacramentū eijciantur. sed sputū vel  
quod vrget ad tussim aut excreationē retineatur vel trās/  
glutiat. Si autē ex nimia violentia hoc fieri nō posset:  
expuatur vel extussiat vel excreet in aliquod vas aptū vel  
in calicē: si aliud haberi nō possit. vl' in panniculū mūdūz.  
et postea materia illa si nō appareant aliq̄ue species sacra/  
mentales in ea: comburat: et cineres reponantur in sacra/  
rio. Veruntamen si sacerdos ante inceptōnem missē

presentiat se aliqua tali passione violenter molestari: tutius est ut a celebratione absteat. Si vero post sumptionem debite ablutiois qua et os et labia sint etiam sufficienter abluta: urgeat aliquod predictorum: quibus non sit amplius periculum: tamen propter reverentiam maiorem sacramenti bonum est ut absteat quantum potest. quousque alium potum vel cibum sumpserit. Si tamen nimis urgeat eiciat humorem superfluitates ad aliquod locum ubi non calcetur pedibus: vel habeat secum panniculum in quem mittat.

**V** Quid agendum: si post sumptionem sanguinis patiat sacerdos vomitum. vel ex infirmitate emittat per secessum quod sumpserit.

**Sol.** Sufficienter pariter ex dictis. Si enim ibi non possint deprehendi species sacramentales panis. ex quibus species vini iam permixte sunt alijs humoribus ut neque possint discerni: quare fortassis corrupte: involuenda est illa materia in stappa vel pano et obvolvenda. et cineres reservandi ut supra.

Dubiū

**VI** Quid agendum: si sacerdos post sumptionem sanguinis deprehendat venenum aut animal venenosum fuisse in calice: et illud se sumpsisse. an. liceat ei euomere.

**Sol.** Si per vomitum speret se liberari: et praesertim si medicus consulat. licet ei euomere. Hoc tamen caute fieri debet in aliquo vas mundum. et si aliquae species sacramentales ibi appareant: recolligantur et in sacrario reserventur. reliqua vero materia obvolvatur. et cineres similiter reserventur.

Capitulum octavum de dubijs que circa debitam formam consecrationis istius sacramenti occurrunt duos complectens articulos.

**Arti. I.** Resolvens XVI dubia circa formam consecrationis panis occurrentia

**I** Que sit sufficiens et debita forma consecrationis panis.

**Sol.** forma est ista. Hoc est enim corpus meum.

**II** Utrum hec coniunctio Enim: sit de substantia forme: et de necessitate etiam proferenda.

Dubiū

**Sol.** Non est de substantia forme. neque de necessitate consecrationis sacramenti. non tamen debet scienter omitti. Alioquin sacerdos graviter peccaret.

**III** Utrum sacerdos si omissis omnibus alijs que in missa dici solent diceret solum predicta verba super panem aptum consecraret.

**Sol.** Si ea diceret cum intentione consecrandi tunc consecraret: sed graviter

# Capitulum

peccaret faciēs ꝑ ritū ⁊ ordinatōem ecclesie. Unde in nullo casu hoc faciendū est.

**III** Utrum sacerdos cōsecraret si ꝑdicta verba vel aliqua eorū mutaret q̄tum ad idioma: ꝑferendo scz ī alio idiomate.

**Sol.** Si ꝑ hoc intēderet inducere heresim vl' errozē in ecclesiam et formā ecclie abijcere tanq̄ inutile vl' inefficacē: et suā introducere quali magis sufficiētē ⁊ efficaciorē: nō ꝑsecraret. qz deficeret in intētōe req̄sita ad ꝑsecrādū. Si ꝑo nullum ꝑdictoz intēderet: s; ꝑsecrare ꝑm intentōem ecclie: tūc ꝑsecraret s; ꝑuiter peccaret: ritū et ecclie institutōez n̄ obꝑuās

**V** Utrꝑ sacerdos si addat aliq̄ alia ꝑba ad ꝑdictā formā ꝑsecret

**Sol.** Si ꝑ talē additōez mutet significatio ꝑboz: vl' sensus oratōis: ita q̄ distrahāt a ꝑꝑa significatōe vl' sensu: nō fit consecratio. Si ꝑo maneat significatio et sensus fit ꝑsecratō. Sed sciētē sic faciēs ꝑuiter peccat rōe q̄ sup̄. Si tñ interponerent multa verba impertinētia ꝑ que solueret cōtinuitas oratōis nō fieret consecratio.

**Dubiu** **VI** Utrum sacerdos subtrahēs vel diminuens aliq̄d de ꝑdicta forma consecret.

**Sol.** Si subtrahat aliq̄d q̄ttuoz ꝑboz q̄ sunt de substātia forme nō fit cōsecratio. Si ꝑo subtrahat vl' omittat aliq̄ sillaba vl' lra ex cuiꝑ subtractōe nō impedit significatio vl' sensus: sicut ꝑt ꝑtingere ī vltima sillaba vl' lra dictōis: tūc cōsecrat. Diligētē tñ cauēdū ē ne fiat. Si aut formidet q̄ impedita sit significatio vl' sensus: tutiꝑ est vt forma a ꝑꝑa

**VII** Utrꝑ incōgrue ꝑferēs ꝑba ꝑsecratōis ex im (cipio repetat peritia lingue: vl' inaduertētia: vl' alio h̄mōi: consecret

**Sol.** Si ex h̄mōi incōgruitate nō impedit significatio ꝑboz: vl' sensus oratōis: qn verꝑ sensus forme ꝑsecratōis capiat fit ꝑsecratio. Sciētē tñ h̄ faciens ꝑuiter peccat ratione superius expressa.

**VIII** Utrꝑ sacerdos faciēs trāspōsitōez ꝑboz ꝑsecratōis ꝑsecret

**Sol.** Sola trāspōsitio ꝑboz nō impedit ꝑsecratōez: s; tñ fieri nō debet. Si aut cū h̄ variaret sensus: tūc n̄ fieret ꝑsecratō. vt si interrogatiue diceret. Est hoc corpus meum? Aduertendū tñ circa dictas variatōes: vbi dictū ē q̄ nō impediūt consecratōem: hoc verū esse nisi quis ꝑ eas intende



ret inducere heresim vel errorem: prout tactum est in solutione quarti dubij precedentis.

**IX** Utz sacerdos faciens interuallum in placatione verborum consecret.

**Sol.** Si paruum faciat interuallum. ut puta si spuatur vel tussiat: vel aliud huiusmodi faciat: non impeditur consecratio. Si vero magnum faciat interuallum. ut si postquam dixit. Hoc est: dormiat vel aliud faciat per quod continuitas orationis soluat: non consecrat.

**X** Quid agendum: si sacerdos non recolat se dixisse verba consecrationis: vel alia que in celebratione huius sacramenti dici debent.

**Sol.** Si certus sit se omisisse aliquid eorum que sunt de necessitate consecrationis: reincipere debet a forma consecrationis. et cetera per ordinem reiterare: ne mutetur ordo sacrificij. Si vero probabiliter ei constet se aliquid omisisse quod non est de necessitate sacramenti vel consecrationis procedat ulterius sine repetitione. Si autem nullum istorum sit: sed solum non recolat se dixisse: non debet ex hoc mente perturbari: sed ulterius procedere. Non enim qui multa dixit: semper recolat omnium que dixerat. Et in multum assuetis sepe non deliberat. Ideo minus recoluntur.

**Dubium XI** Utrum sacerdos per predictam formam possit consecrare panem absentem.

**Sol.** Non potest. Ex quo enim forma in se continet pronomen demonstratiuum: requirit presentiam materie consecrande.

**XI** Utrum per predictam formam sacerdos possit consecrare panem presentem in quacunque quantitate fuerit.

**Sol.** Potest: sed non debet in maiori quantitate consecrare quam necessarium sibi videtur per communionem fidelium.

**XII** Utz sacerdos verba consecrationis proferendo: consecret omnem panem presentem in altari: siue sit extra pyxidem vel reservaculum hostiarum: siue intra.

**Sol.** Sacerdos per illa verba nullum panem etiam presentem consecrat: nisi super quem fert intentio eius consecrandi. et omnes tales etiam consecrat. Unde et omnes alii panis quem non intendebat consecrare non est consecratus.

**XIII** Utz sacerdos apponens presules hostias pro populo communicando consecradas. et in ipsa placatione verborum non dirigens intentionem actualiter ad omnes sed solum ad illam quam in manu tenet omnes consecret

# Capitulum

**Sol.** Si habeat intentiōem virtualē ad cōsecrādū omnes: licz nō habeat actualē: omnes cōsecrat. De hac intentiōe dictū ē supius capitulo. ij. arti. iij. in solutiōe terciū dubij. Si autē in cōsecratiōe illius hostie quā manu tenet: omnes alias intendat excludere: tūc nullā aliam cōsecrat: sed solū istam quam consecrare intendebat.

**XV.** Quid si sacerdos intēdat cōsecrare centū hostias siue particulas: tot habens cōmunicādos. et apposite sint plures vlt pauciores q̄ centū. vtz facta cōsecratiōe omnes sunt cōsecrate: vel solū aliquę aut nulle.

**Sol.** Si exp̄sse et distincte intendat solū centū cōsecrare cū exclusionē pluriū et paucorū: tūc nulla cōsecrat. Si autē habeat intentiōem ad cōsecrādū omnes illas numeratas vlt in locū cōsecrandaz positas: licz erratū sit in numero: tñ oēs consecrant. Unde cautū est vt sacerdos plures hostias consecraturus omnes simul ante oculos ponat: et intentiōz nū q̄ dirigat ad numerū intendendo tot vlt tot cōsecrare. sed ad omnes ibi simul positas.

**XVI** Quid si multe sint hostie apposite etiā simul: vtzputa centū vel plures. et sacerdos intendat solū decē consecrare ex illis: vtrum aliquę et que sint cōsecrate post platōnem verborū consecratiōis.

**Sol.** Si determinate et distincte notet et discernat illas decem quas cōsecrare intendit: tūc illas solas consecrat. Si vero cōfuse et indistincte intēdat cōsecrare decē: illas nō notādo et discernēdo: tūc nullam cōsecrat.

**Arti. li** Resoluens III dubia que incidūt circa formā cōsecratiōis vini.

**I** Que sit sufficiens et debita forma cōsecratiōis vini.

**Sol.** Forma est ista. Hic est enim calix sanguinis mei noui et eterni testamēti: mysteriū fidei: qui p vobis et p multis effundetur in remissionē peccatorū.

**Dubiū II** Utrū omnia verba predicta sint de substantia forme et necessario pferenda.

**Sol.** Sicut hec coniunctio Enim nō est de substantia consecratiōis panis. ita nō est de substantia forme consecratiōis vini. non debet tamē scienter omitti.

**III** Quid significet hec dictio calix in p̄dicta forma.

**Sol.** Significat liquorē vel sanguinē in calice. Accipitur enim figurate continens p contento.

Pro solutōe aliorū dubiorū que circa p̄dictā formā occurre-  
re possunt: notanda sunt ea que circa p̄cedentē articulū de forma  
consecratōnis panis dicta sunt. Cōsimilia enī dubia circa hanc  
formā cōsecratōnis vini occurrere possunt. Et pariformes habēt  
etiā solutōnes.

Capitulū nonū de intentōne ac ratione eo-  
rum que in missa dicunt VI includēs articulos

**Arti. I.** Premittens diuisionē totius misse in partes suas principales,  
Prima p̄mittitur preparatio ad digne pfici-  
endum ea que agenda sunt.

Tota missa diuiditur in V ptes. In	Secūda:	oblatio	pscranda
	Tercia fit	pscratō eoz q̄ sūt	oblata
	Quarta	sumptio	pscrata
	Quinta redditur gratiaz actio pro	sumptio-	
		rum perceptione.	

Prima	pars in- cipit ab	Introitu misse	ante	canticū offertoriū.
Secūda		Litico offertoriū		prefationem
Tercia		Prefatione		orōnē dñicam
Quarta		Oratōe dñica		antipho. p̄ cō.
Quinta		Antipho. q̄ vocat̄ postcōmunio		in clusione toti- us misse

**Arti. II.** Primā partē subdividens: intentionēq; ac rōnē singulorū que i  
ea dicuntur exponens.

Prima ps subdiui di- tur i du- as p̄ticu- las: p̄paf nempe in	Prima affect⁹ q̄dupl: scz per	Denotionem Humiliationem Rectam intentionē Gratie cōsecutionē	Introitu Kyrielei. In Gloria in excelsis Collecta
	Denotio excitaf	Laudis iubilū.	
	Hūiliatō dclaraf	Miserie gemitū	
	Recta intentio ex- plicatur	Lelestis glorie In concentum	
	Gratie consecu- tio postulat̄	Orationis sup fragium	

# Capitulum

	Disposi tue: p	Doctrinā pphaz z apostolorz Ulterius perfectum in Spiritalē gaudiū Lordanē luctum	Prophetia velepla Graduali Alleluia Tractu.
	Perfecte p	Euāgelicā lectōez Catholice fidei p testationem	Euāgelio in Symbolo
<b>Arti. III</b>	Subdiuidens secundā partē cū declaratōe intentōis ac ratiōis coz que dicuntur in ipsa.		
	I	Premittit offe rentiū cū lau de exultatio.	cātico offertorij
Secda ps i tres pticu/ las sbdiui ditur. In	II	Expmit ipa in his sbis oblatio	Spū hūilitatē Suscipe scā.
	III	Petit oblatōis acceptatio	orone secreta
Et quia ista exigunt erectōnem mentis ad deū. Ideo singulis pmitit. Dominus vobiscū. Loco cuius cum oratio secreta dicen da est: p dicitur. Orate fratres rē.			
<b>Ar. III</b>	Terciam partem subdiuidens: et explicans intentōem ac ratōez illozum que in ea dicuntur.		
	Prima pmitit p excitatōez po puli ad deuotio nem preparatio. In qua	Prio: clusio oratōnis secrete expsse pnucliat Secūdo a sacerdote populus salutaē. Tercio ppl's ad ere ctōez mētis incitaē. Quarto ad grās agē das exhortatur. Quinto grarū actōis debitū remonstraē.	Pero. se. Dñs vo. ibi Sursū c. Grās a. Uere d.
Tercia ps sbdi uidit in V pticu las. In	Secda subiūgit deuota xpi lau datio: q ad ei	Diuinitatē dū pmitit cū Hūanitatē	angel. sanct <sup>9</sup> san. pueris. bened.

**Tercia petit** **Secrāde ma** **terie benedi** **ctio et accep** **tatio. vbi**

**Primo ge** **neraliter pre** **mittit qd** **petatur qz** **tum ad**

**Oblatōnē** **mun<sup>9</sup>** **ibi** **Te igit**

**que dicit** **sacrificiū**

**Differētes** **z eos p** **in p̄mis**

**q̄bz offerē** **qz la** **ibi**

**lus postulat** **p eccl.**

**Eos quoz patro**

**ciniū implorat in** **ibi cōmu.**

**quorū etiā reuerē**

**tiam offertur.**

**Secdo spēal<sup>z</sup> et exp̄se cōcluditur qd p oblatōez ho**  
**stie impetrādū postulet. ibi. Hanc igit.**

**In quar** **ta pagit** **Secratō** **vbi**

**Primo: effectus consecratōnis postulat. ibi. Quam obla.**

**Secūdo: ip̄a consecra** **tio cōsumat qz tū ad** **corp<sup>9</sup>** **christi. ibi. Qui pridie**

**Tercio: rei cōsecrate p̄memoratio explicat ibi. Unde et memo.**

**In Qui** **ta expri** **mit̄ ōtu** **tis cōse** **crati sa** **cramēti** **postula** **tio. vbi**

**Pr̄o p̄mittit** **qd petat q̄ ad** **Gratiam** **vbi petit** **Pr̄o acceptari** **sacramētū** **ibi** **Supra q̄.**

**Secdo dari gra** **tie donum.** **Supplic.**

**Mortuis** **ibi** **Memēto etiā.**

**Uinis** **ibi** **Nobis quoqz.**

**Secdo petitio finitur: et inducitur mediator p quem petita obti**  
**nere sperantur. cum cōcludit. p christū dñm nostrum zc.**

**Tercio tot<sup>9</sup> canō cō** **cludit et oia circa cō** **primō** **sacramēti** **ibi** **Per quem**

**fectōnez hui<sup>9</sup> sacra** **mēti pacta in chri** **scdo** **expte** **p̄sonarū** **ibi** **Per ip̄m**

**stū patris filium re** **ducuntur. Et** **to opantiū**

**Arti. V. Subdiuidens quartā partē cum expositione intentionis et rati**  
**onis singulorū que in ip̄a dicuntur.**

# Capitulum

		<b>Orōem</b>	<b>Exhortatio</b>	<b>Orōem</b>
		cōez. s. dñi	pmittit	Presūptōis ibi
	<b>Comunis</b>	cam. vbi	excusatio	Precep:
	que fit per		ponitur	Celestis panis postulatō
			ibi.	Panē nostz q̄tidianū zc.
	<b>Prīa p̄</b>	<b>Depcatōez</b>	sacerdoti	puatā. ibi. Li. n. q.
	ponit ad	<b>Pacē cō</b>	sacerdote pp̄lo	Pax dñi
	sūptōz sa	cupiscē	optatur	ibi
	cramēti	tiā: q̄ a	pp̄lo postulat	Agn⁹ dei
	p̄p̄atio			
<b>Quarta</b>				
ps s̄bdi				
uidit in				
duas p̄ti				
clas. In				

**Specialis**: que fit per priuatam orationem sacerdotis. ut cum dicit. Domine iesu christe fili dei viui zc. vel aliquaz aliam addit. Nam diuersi diuersas: vel p̄ sua deuotione: vel pro locoꝝ consuetudine addunt.

**In** Secūda sub  
iungit sacramē  
ti sumptio ab

Sacerdote qui post priuatam orationez sacramētū sumit: ad hunc modū dispositus modo superius capitulo. vi. articulo .i. exposito.

Illis quibz p̄ sacerdotem dispensat.

Comuniter etiā cōsueuerūt celebrātes post sacramentoz p̄ceptionē quāsdā priuatas orationes dicere p̄ gratiarū actione.

<b>Ut q̄dā dicūt</b>	<b>Corp⁹ dñi n̄ri iesu xpi zc.</b>	put eos deuotio vl' cōsuetudo p̄uocat.
	<b>Qd ore sumpsim⁹ zc.</b>	
	<b>Quasdam alias speciales orationes</b>	

Quod discretioni vniuscuiusqz relinquit. Verūtamen melius videt̄ vt nihil vocaliter p̄ferat̄ p̄ter ea que in libro missali continētur: s̄m qd dictū est superi⁹ ca. vi. ar. ij. in resolutione. ij. dubij: ne p̄ h̄mōi verba p̄miscēant: discontinuent̄ z interrumpāt ea que ex institutione vl' consuetudine ecclie dicenda z p̄ferēda sunt. Sz (vt ibidem tactū est) si quis habeat affectū ad aliqua alia dicēda: dicat in corde per cogitationē z deuotā meditationē. Sic enī z talis p̄mixtio interruptio et discōtinuatio vitabit̄. z affectus desiderio suo non frustrabitur.

Ar. VI. Quintam partem subdividens: intentionisq; ac ratiois illorum que in ea dicuntur explanans.

	Prima fit accepti	Antiphonā post cōmu-
Quinta	bñficij cōmemoratio	nionem: que cum qua-
ps subdivi	Secda reddit pro p	dam leticia canitur.
dit in tres	percepto bñficio	Orationē sacerdoti que
pticias. In	gratiarum actio	complenda dicitur.
	Tercia cōcluditur toti <sup>9</sup> misse cōsuminatio. per hec	
	Ite missa est	Gratias Deo
	Bñdicam <sup>9</sup> Ubi chor <sup>9</sup>	agēs Rñ. grās
Abba	domino vel minister	Defunctis Amē
	Reges. in p.	requiem optans

Capitulū decimū de ratōne et significa-  
tione eorū que in missa et circa eam aguntur  
cum breui epilogo et conclusione toti<sup>9</sup> ope-  
ris. XII. articulos cōphendens

Arti. I. Enumerans ea que in missa et circa ipsam aguntur.

	I	Lotio
	II	Thurificatio
	III	Altaris osculatio
	III	Sacerdotis bñficio et popu- li per eum salutatio
In missa p̄cipue so-	V	Bestus variatio
lenni atq; circa eā: decē	VI	Multiplex p̄ cruces signa-
generalia p̄ncipaliter	VII	Hostie fractio (tio
occurrunt pagenda	VIII	Partis hostie in calicem missio
	IX	Osculi pacis traditio.
	X	Vini nō cōsecrati sumptio

Arti. II. Exponens ratōnem atq; significatōem primi p̄ncipalis qđ cir-  
ca missam et in ipa occurrit peragendum.

I	Tractandum reuerenter ip- sum sacramentū. p̄ciosa enī tractare nō dixerunt ho-
---	--

# Capitulum

Lotio

Manuū añ  
miffam: fic

II

ad

III

III

cer Dionysius dicit: q̄ extremitatū ablutio significat ablutōnem etiā a minimis peccatis. Hoc nāq; etiā representabat ablutio sacerdotum in veteri testamento.

Añ oblatōez  
vel consecratōem  
ad ampliorem

Reuerētiā sacris exhibendā cū iā offerri et consecrari debent.

Deuotōem et puritatē incitandā  
Emūdatiōem a pctis significandā

Lotio  
digitorū  
in missa  
fic

Post sacramenti  
sumptōem ppter

Sacramenti reuerētiā: ne post rāti sacramenti tractū: digiti nō ablu t̄ statim alia non sacrata tangañt Periculi cautelam. vt si aliquid d̄ speciebus sacramentalibus remāserit adherens digitis: per ablutōnem tollatur.

Mundicie retinentiā. Significat enim hec ablutio: vt sacerdos qui per sacramenti perceptōnem p̄sumitur esse mundatus: post celebratōnem mundiciā retineat. et a recidiua inquinatōne sibi caueat.

mines: nisi manib; pri<sup>9</sup> lotis. Unde indecēs esset q̄ ad tam p̄ciosum et tam nobile sacramentū tractandū quis accederet: manib; que de facili inq̄nant illotis.

Incitandū celebrantē ad deuotōnem et internā purificatōnem quā intēdere debz Insinuandū q̄ oblatur<sup>9</sup> et cōsecraturus hostiā lachrymis punctōis lauare debet prius conscientiā.

Significandū illā interiorē mundificatiōem. Un̄ sa



Arti. III Rationem ac significatōnem secūdi principalis quod circa missam et in ea agitur declarans.

I Sacramenti reuerentiā . vt scz p thuris bonū odorem expellat si quid mali odoris ibi fuerit quod horrorem puocare possit.

II Diabolice malignitatis repulsam: ne videlicz ille malignus aliqd extra sacrificiū vl' celebratē machinari vl' facere possit. Huiusmodi enim fumo omne genus demoniorū extruitur.

Thurificatio añ missaz et in ea: fit

III Deuotōem et oratōem celebrātis ac assistentiū significandā: que p ipos ad deū dirigitur.

III Effectum gratie representandum: qua sicut bono odore christus repletus fuit.

Art. IIII Explicans rationē et significatōnem terciū principalis quod circa missam et in ipa agitur.

I Sacramenti consecrandi: tractandi et sumendi reuerentiā.

Altaris osculatō añ missā et i ipa fit

II Celebrantis amorē erga christū excitandū  
III ad Dilectōnem inter christum sponsū et ecclesiā spōsam representandam.

III Detestabilē iude pditoris osculatōnem significandam: p̄sertim quo ad illam osculatōnem que fit post sacramenti eleuatōnem . cum dicit . Ex hac altaris participatione etc.

Arti. V Quarti principalis quod in missa agitur: rationē significatōnem qz exponens.

Versio quintuplex: quintuplicē manifestatōem christi in die resurrectionis sue factam representat.

Sacerdotis ad populū

Saluatio que fit

Septem vicibus (quiquies videlicz cū se venit ad populū: et bis cū se nō p̄tit. vt cū dicit in pfatiōe . Dñs vobiscū . Et post hostie fractiōem . Pax dñi sit semp vobiscum ) septiformem spiritus sancti ḡtiam significat

# Capitulum

**Art. VI** Explanans rationem ac significationem quinti principalis quod in missa agitur.

- |  |  |   |
|--|--|---|
| <p>Bestus<br/>principalis<br/>variatio<br/>est sextu-<br/>plex</p> | <p><b>I</b> Brachioꝝ extensio</p>  | <p>Extensionem brachioꝝ<br/>christi in cruce.</p>   |
|  | <p><b>II</b> Eleuatio q̄ signat</p>  | <p>Directionem orationis<br/>ad deum</p>  |
|  | <p><b>III</b> Coniunctio<br/>manuū</p>                                       | <p>Coniunctionem cordis<br/>cum ore. oris cum ope-<br/>re. fidei cum operibus ca-<br/>ritatis.</p>  |
|  | <p><b>III</b> Excelsio</p>   | <p>Crucifixionem siue affixi-<br/>onem christi in cruce.</p>  |
|  | <p><b>V</b> Digitorū scz pollicis<br/>cū indice copula-<br/>tio: que fit</p> | <p>Propter sacramenti reueren-<br/>tiam et periculi cautelam: ne<br/>si aliqua particula digiti ad-<br/>hæserit disperdatur<br/>Ad significandā copulationem<br/>capitis cum membris. id est<br/>christi cum ecclesia</p> |
|  | <p><b>VI</b> Corporis inclina-<br/>tio. q̄ fit ad</p>                        | <p>Representandam humilitatem<br/>et obedientiam christi: ex qui-<br/>bus passionem suscepit.<br/>Incitandum celebrantem et<br/>astantes ad humilitatem et<br/>deuotionem.</p>  |

**Ar. VII** Rationem et significationem declarans sexti principalis quod in missa agitur.

Multiplex signatio per cruces fit ad representandum modum et ordinem dominice passionis. Et quia illa passio quibusdam gradibus fuit peracta. Quedam enim passionis partes crucifixionem precesserunt: et quedam in cruce consummate sunt. Ideo etiam quedam cruces fiunt ad representandum ea que passus est dominus ante crucifixionem. ut ille que fiunt ante consecrationem. Quedam vero fiunt ad representandum ea que in cruce vel post crucem facta sunt. sicut ille que fiunt post consecrationem.

Perficiunt  
autē ista  
signatio  
pc. x. vi.  
ces

I	Cruce Triplici sub illis verbis	Hec dona Hec munera Hec sancta sa.	ad repre sentandū	Traditionem xp̄i factam a do p̄re: iuda iudeis
II	Cruce Triplici sub illis verbis	B̄ndictā Ascriptā Ratam		Venditionez. p̄fectam a sa cerdotibus. scribis: phariseis. vel v̄ditōis p̄cium. scz triginta denariorū Judā v̄ditorem
III	Cruce Ubi addit du plex crux sub illis verbis	Corpus Sanguis	Ad repre sentandū	Christū venditū Benedixit
III	Cruce Unica p̄secratōe	Corporis Sanguis	sub illo v̄bo	Benedixit Panis
	Ad represen tandum	Presignationē passionis christi factam in cena per hui⁹ sacramen ti institutionem sub specie Vel passionē christi in	Corpore Anima	Vini
V	Cruce q̄ntuplici sub illis verbis	Hostiā purā Hostiā sanctā Hostiā imaculatā Panē sc̄m. v. c. Calicem sa. p̄p̄.		Ad rep̄sētandūz q̄nq̄z plagas sine vulne ra q̄nq̄z p̄ncipalia corpis christi
VI	Cruce Triplici sub illis verbis			Corpus Et sanguis. sump. Cū b̄ndictōe.
	Ad rep̄sētandū			Corporis xp̄i extensionem Sanguis effusionē Passionis fructū
VII	Cruce Triplici sub illis verbis			Sanctificas. Unificas. Benedicis
	Ad rep̄sētandū triplicē xp̄i orō nē in cruce. s. p̄			Persecutoribus Liberatōe a morte Acceptōe glorie

# Capitulum

VIII Cruce Triplici Per ipm Ad representandum tres horas  
sub illis Et cu ipso quibus christus pependit in cruce  
verbis Et in ipso quia ab hora sexta vsqz ad  
nonam

IX Duplici sub Deo patri omnipotenti.  
illis verbis In unitate spiritus sancti. Ad  
representandum separationem anime a corpore.

X Triplici sub Pax dñi Ad representandum  
illis verbis Sit semp christi resurrectōez  
Vobiscū tertia die factam.

Ar. VIII Exponens ratōem ac significatōem septimi principalis.

Obseruādū formā quā christus circa pfectōem  
huius sacramenti tenuit. Ipse enī panē fregit

Hostie fra  
ctio fit ad

Repñtandū

Passionē xp̄i in qua corpus  
eius vulneratōibz fractuz  
siue diuisum fuit

Distinctōnem corpis xp̄i my  
stici fm diuersos status ei⁹

Ar. IX. Ratōem et significatōem octauī principalis declarans.

Circa missionē ptis hostie in calicem  
aduertendū: q̄ hostia frangit p̄mo in du  
as medietates: ad designandū duplicē  
statū p̄destinatorū. scz eorum qui sunt

In eterna gl'ia

In tpali miseria

Ista nāqz medietas q̄ ex manu dextra sup patenā idiuisa collo  
cat significat p̄destinatos q̄ iā adepti sunt beatitudinē: q̄ p̄ dextrā in

Una medietati sup patenā (telligit  
collocata p̄iungitur. et significat illos q̄  
sunt i purgatorio. q̄ q̄dē licz beatitudinē  
nōdum habeāt. sunt tamen certi de ea.

Alia hō medie  
tas que in sin  
istra reuē dī  
uiditur i duas  
partes: quaz

Altera que post hanc diuisionē in dex  
tera reuē mittitur i calicē. et signat p̄  
destinatos adhuc in hoc seculo viuen  
tes: q̄ quis de beatitudine habēda cer  
ti nō sint: illam tamē virtute passionis  
et sanguis christi consequentur: licet p̄  
multas tribulatōnes: que per calicem  
significantur.

**Arti. X.** Assignans ratōem et significatōem noni principalis  
 Postq̄ sacerdos dixit Agn⁹ dei rē. osculatur libz v'l altare: v'l ali  
 ud fm̄ consuetudinē loci. Et deinde ministrz v'l imaginē v'l tabulā  
 p̄ eūdē sibi porrectā q̄ v'lteri⁹ exhibet astatibz osculāda. Primo  
 ideo vt celebrās nō solū cū deo pacē: s; z cū primo se h̄re prestatetur.  
 Scdo iō: vt aliq̄ osculātes p̄fiteant̄ se esse iunctos in vnitāte fi  
 dei p̄ christū in ara crucis imolatum.

**Arti. XI.** Rationem ac significatōem decimi principalis exponens.  
 P̄munionē z calicē ac digitoz cū vino ablutōz sumit illd̄ vi  
 nū. P̄rio iō vt reliq̄e sp̄ez sacramentaliū si q̄ i ore remaserit cū illo  
 Scdo: vt p̄ h̄ signi  
 ficet q̄ sacerdos rein  
 ceps manere deat mū  
 dus: et seruare sapore  
 ac odorem vini

Lōpunctō is	(trāsglutiant̄
z tristicie	Exorde
S̄rariū actio	
nis z leticie	In Ore
Recte d̄satio	Uita et
nis z iusticie	et opere

**Ar. XII.** Supi⁹ determinata breuiter epilogās .z hoc op⁹ p̄cludens.  
 Ea q̄ circa officiū misse q̄ ad ministrz: celebrādi locū: tpus: ac ce  
 tera i summario hui⁹ opis annotata: dubitatōem ingerere p̄nt s̄b  
 p̄pendio sufficiēter resoluta putam⁹. Nam si aliq̄ alia occurrāt: ex  
 his q̄ diffinita sunt diligēter p̄sideratis: d̄ facili solui p̄nt. Sol  
 licite p̄terea curet ille p̄ cui⁹ negligētia defect⁹ aut error aliq̄s p̄mis  
 sus fuerit vt debitā sup̄ illo p̄nias agat. Et qz iuxta sacroz canonū  
 p̄stitutōes q̄dā defect⁹ sp̄ealē exigūt satisfactiōez: tutū ē vt i casibz  
 difficilibz p̄lat⁹ sup̄ior p̄sulat: cui tales sunt refuādi. Nō lateat  
 deniqz lectorē: doctores diūsos circa q̄dā i sup̄ioribz determinata n̄  
 vniiformiter s; sepi⁹ p̄trarie sentire. vñ fieri nō potuit vt singulorū  
 sentētias imitaremur. S; h̄ nobis suffecisse videt̄: vt om̄i affectu  
 ad opinātes secluso: id qd̄ nobis veri⁹ aut magi⁹ p̄gruū v'l tutius  
 visum ē diffiniuerim⁹: ad gl̄iam iesu christi q̄ cū patre z sp̄u sancto  
 viuūt et regnat in secula seculoz b̄ndictus Amen.

Resolutorij dubioz circa celebratōem misse occur  
 rentiū: p̄ Martinū Bach Argentine imp̄ssi: ad lau  
 dem dei Finis: Anno natiuitatis Iesu christi. M  
 cccc xciiij



Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Section of text, possibly containing a list or numbered items, with some faint markings.

Main body of faint, illegible text, appearing to be bleed-through from the reverse side of the page.

Final section of faint, illegible text at the bottom of the page.

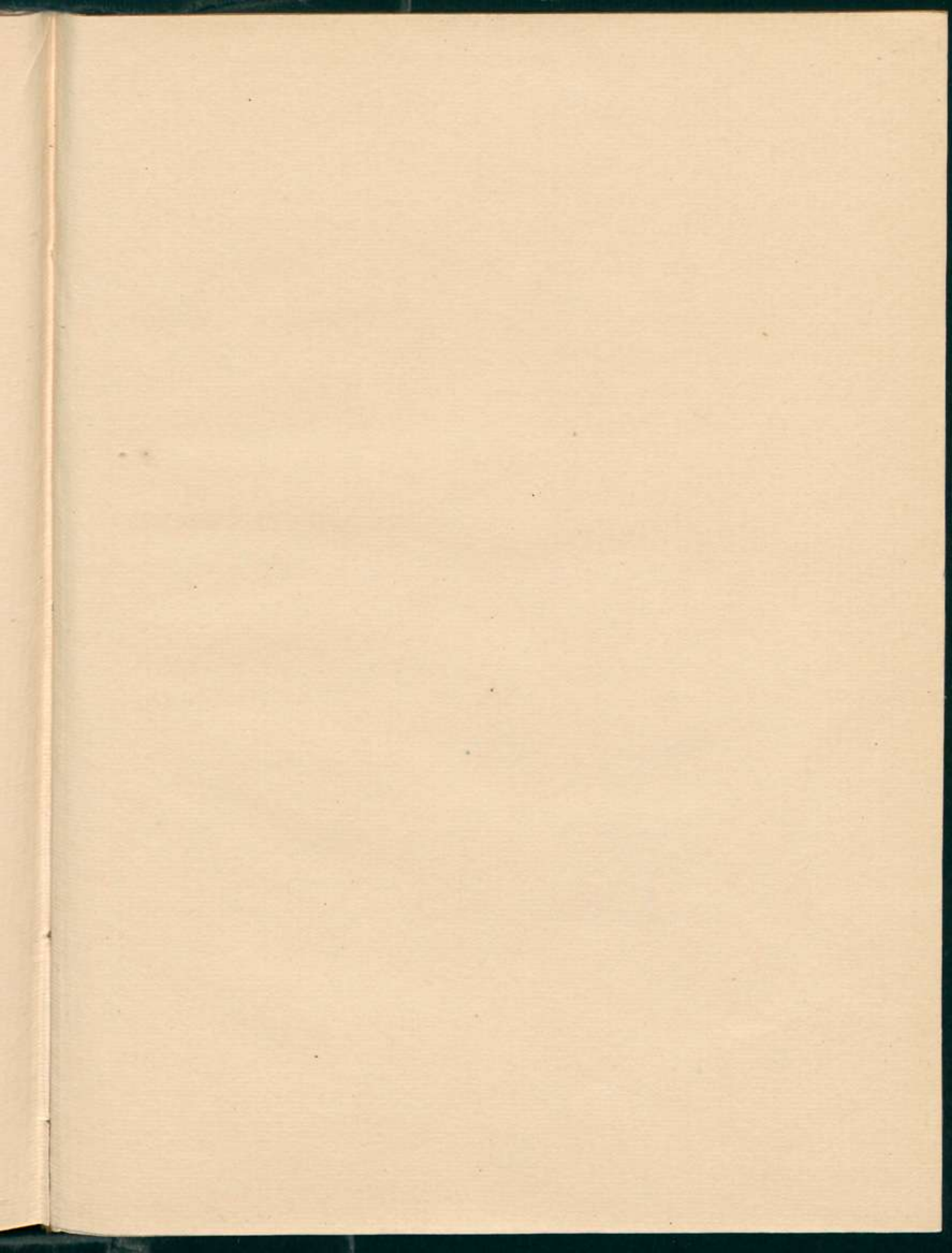
115

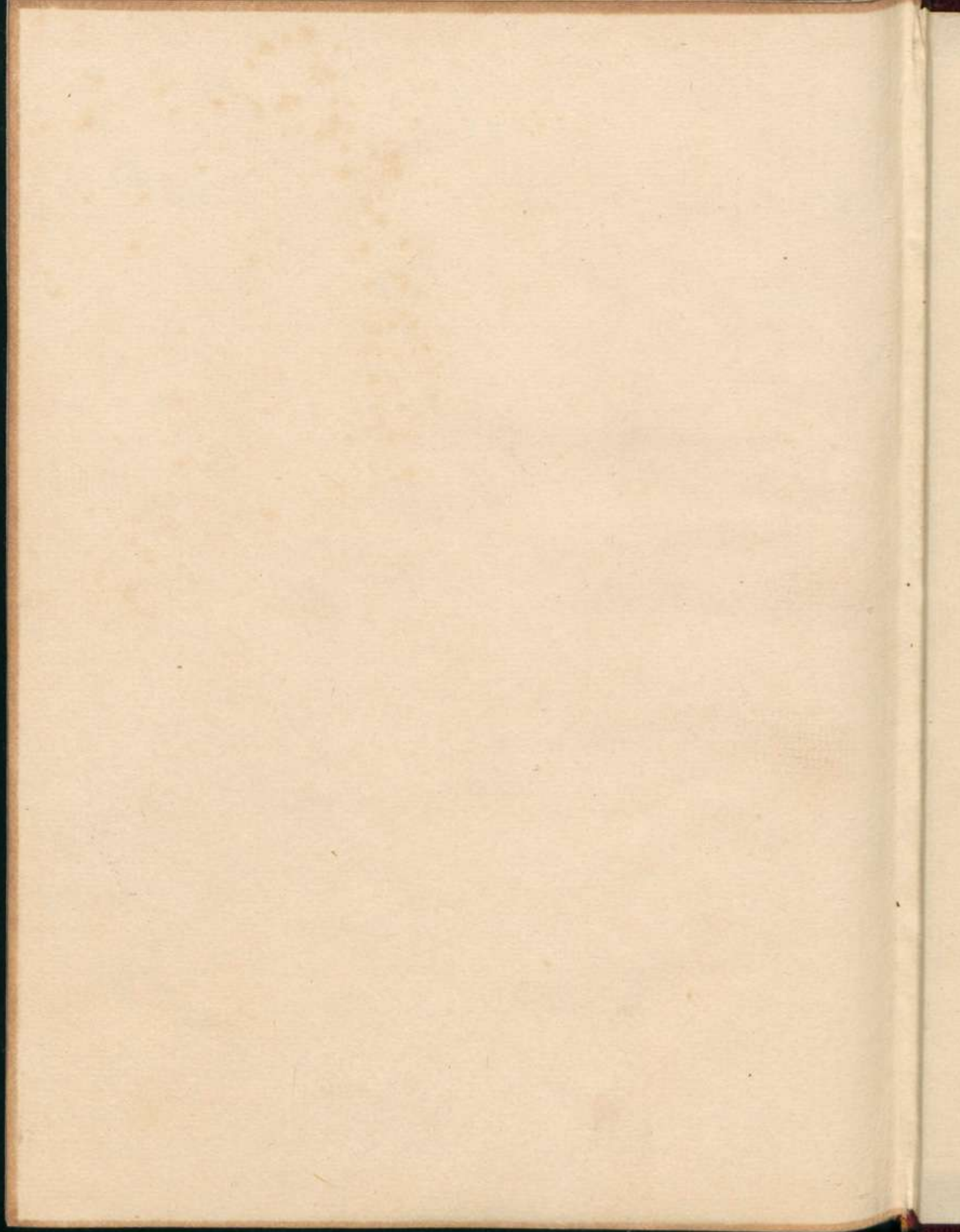
116

117











12

DIPUTACIÓN PROVINCIAL  
DE BARCELONA

BIBLIOTECA CENTRAL

BIBLIOTECA DE CATALUNYA



1001959001

Reg.<sup>o</sup> 292.797

Sig.<sup>a</sup> Inc. 38-12

ꝑ